

ГАРЧИГ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

166.	Элчин сайдыг эгүүлэн татах, тохоон томилох тухай	Дугаар 30	429
167.	Улсын дээд шүүхийн танхимын тэргүүнийг томилох тухай	Дугаар 42	430
168.	Элчин сайдыг эгүүлэн татах, тохоон томилох тухай	Дугаар 43	430
169.	Элчин сайдыг эгүүлэн татах, тохоон томилох тухай	Дугаар 44	431
170.	Элчин сайдыг эгүүлэн татах, тохоон томилох тухай	Дугаар 45	431
171.	Элчин сайдыг эгүүлэн татах, тохоон томилох тухай	Дугаар 46	432

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

172.	Амьдралын буруу хэвшилээс үүдэлтэй өвчнөөс сэргийлэх, хянах үндэсний хоёр дахь хөтөлбөр батлах тухай	Дугаар 34	432
------	--	-----------	-----

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2014 оны 03 дугаар
сарын 13-ны өдөр

Дугаар 30

Улаанбаатар
хот

Элчин сайдыг эгүүлэн татах, тохоон томилох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 3, Дипломат албаны тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1 дэх хэсгийг тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Монгол Улсаас Гэгээн Ширээт Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Лувсанцэрэнгийн Оргилыг эгүүлэн татаж, Монгол

Улсаас Гэгээн Ширээт Улсад суух Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайдаар Ваанчигийн Пүрэвдоржийг томилсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

Ц.ЭЛБЭГДОРЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2014 оны 03 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Дугаар 42

Улаанбаатар
хот

**Улсын дээд шүүхийн танхимын
тэргүүнийг томилох тухай**

Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 9 дүгээр зүйлийн 1, Монгол Улсын шүүхийн тухай хуулийн 12 дугаар зүйлийн 12.4-т заасныг тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Мишигийн Батсуурийг Улсын дээд шүүхийн Захиргааны хэргийн танхимын тэргүүнээр томилсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

Ц.ЭЛБЭГДОРЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2014 оны 03 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Дугаар 43

Улаанбаатар
хот

**Элчин сайдыг эгүүлэн татах,
тохоон томилох тухай**

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 3, Дипломат албаны тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1 дэх хэсгийг тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Монгол Улсаас Канад Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Түвдэндоржийн Залаа-Уулыг эгүүлэн татаж, Монгол Улсаас Канад Улсад суух Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайдаар Раднаабазарын Алтангэрэлийг томилсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

Ц.ЭЛБЭГДОРЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2014 оны 03 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Дугаар 44

Улаанбаатар
хот

Элчин сайдыг эгүүлэн татах, тохоон томилох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 3, Дипломат албаны тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1 дэх хэсгийг тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Монгол Улсаас Лалын Бүгд Найрамдах Иран Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Дашдоржийн Баярхүүг эгүүлэн татаж, Лалын Бүгд Найрамдах Иран Улсад суух Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайдаар Отгоны Дамбийнямыг томилсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

Ц.ЭЛБЭГДОРЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2014 оны 03 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Дугаар 45

Улаанбаатар
хот

Элчин сайдыг эгүүлэн татах, тохоон томилох тухай

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 3, Дипломат албаны тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1 дэх хэсгийг тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Монгол Улсаас Бүгд Найрамдах Кипр Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Цэрэндоржийн Ганхуягийг эгүүлэн татаж, Монгол Улсаас Бүгд Найрамдах Кипр Улсад суух Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайдаар Лхамсүрэнгийн Дүгэржавыг томилсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

Ц.ЭЛБЭГДОРЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ЕРӨНХИЙЛӨГЧИЙН ЗАРЛИГ

2014 оны 03 дугаар
сарын 21-ний өдөр

Дугаар 46

Улаанбаатар
хот

**Элчин сайдыг эгүүлэн татах,
тохоон томилох тухай**

Монгол Улсын Үндсэн хуулийн гучин гуравдугаар зүйлийн 1 дэх хэсгийн 5, Монгол Улсын Ерөнхийлөгчийн тухай хуулийн 14 дүгээр зүйлийн 3, Дипломат албаны тухай хуулийн 16 дугаар зүйлийн 16.1 дэх хэсгийг тус тус үндэслэн ЗАРЛИГ БОЛГОХ нь:

Монгол Улсаас Бүгд Найрамдах Молдов Улсад суугаа Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайд Цэрэндоржийн Ганхуягийг эгүүлэн татаж, Монгол Улсаас Бүгд Найрамдах Молдов Улсад суух Онц бөгөөд Бүрэн эрхт Элчин сайдаар Лхамсүрэнгийн Дүгэржавыг томилсугай.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙЛӨГЧ**

Ц.ЭЛБЭГДОРЖ

МОНГОЛ УЛСЫН ЗАСГИЙН ГАЗРЫН ТОГТООЛ

2014 оны 2 дугаар
сарын 7-ны өдөр

Дугаар 34

Улаанбаатар
хот

**Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй өвчнөөс
сэргийлэх, хянах үндэсний хоёр дахь
хөтөлбөр батлах тухай**

Монгол Улсын Засгийн газрын тухай хуулийн 30.1, Эрүүл мэндийн тухай хуулийн 7.1.3 дахь заалтыг үндэслэн Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Ерөнхий Ассамблейн 2011 оны 66 дугаар тогтоолын 45 дахь заалт, Монгол Улсын Засгийн газрын 2012-2016 оны үйл ажиллагааны хөтөлбөрийн 2 дугаар зорилтыг хангах зорилгоор Монгол Улсын Засгийн газраас ТОГТООХ нь:

1. Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй өвчнөөс сэргийлэх, хянах үндэсний хоёр дахь хөтөлбөрийг 1 дүгээр, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх ажлын нэгдсэн төлөвлөгөөг 2 дугаар хавсралтаар тус тус баталсугай.

2. Үндэсний хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд олон улсын байгууллага, хандивлагчдын зээл, тусламжийн тодорхой хэсгийг чиглүүлэх, дотоодын

эх үүсвэрээс гаргах хөрөнгийг жил бүрийн эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх Үндсэн чиглэлд тусгаж байхыг Эдийн засгийн хөгжлийн сайд Н.Батбаярт, тус хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг төрийн болон төрийн бус байгууллагын оролцоо, хамтын ажиллагаанд тулгуурлан нэгдсэн удирдлага, зохицуулалт, мэдээллээр хангаж ажиллахыг Эрүүл мэндийн сайд Н.Удвалд, хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэх зохион байгуулалтын арга хэмжээ авч, шаардагдах зардлыг батлагдсан улс, орон нутгийн төсөвт тусган шийдвэрлэж, үр дүнг тооцож ажиллахыг холбогдох яамд, Засгийн газрын агентлаг болон аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт тус тус даалгасугай.

3. Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчин, түүний урьтал өвчин, эрсдэлт хүчин зүйлийг эрт үед нь илрүүлэх оношилгоо, эмчилгээний зардлыг эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлж, үр дүнд тооцоо хийж ажиллахыг Хүн амын хөгжил, нийгмийн хамгааллын сайд С.Эрдэнэ, Эрүүл мэндийн сайд Н.Удвал нарт даалгасугай.

4. Хөтөлбөрийн тайланг жил бүрийн I улиралд багтаан Эрүүл мэндийн яаманд ирүүлж байхыг холбогдох яамд, Засгийн газрын агентлаг, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга нарт, хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг үндэсний хэмжээнд хариуцан зохион байгуулж, явц, үр дүнг нэгтгэн жил бүрийн II улиралд Засгийн газарт танилцуулж байхыг Эрүүл мэндийн сайд Н.Удвалд үүрэг болгосугай.

5. Идэвхтэй хөдөлгөөн, зөв зохистой хооллолтыг эрхэмлэж, биеийн жингээ тогтмол хянан, архи тамхины хэрэглээ зэрэг амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, эмнэлгийн урьдчилсан хяналтад тогтмол хамрагдаж, эрүүл энх байхыг хичээх нь хувь хүний үүрэг бас хариуцлага болохыг Засгийн газраас иргэн, байгууллага, хамт олонд сануулан эрүүл аж төрөхийг уриалж байна.

**МОНГОЛ УЛСЫН
ЕРӨНХИЙ САЙД**

Н.АЛТАНХУЯГ

ЭРҮҮЛ МЭНДИЙН САЙД

Н.УДВАЛ

Засгийн газрын 2014 оны 34 дүгээр
тогтоолын 1 дүгээр хавсралт

АМЬДРАЛЫН БУРУУ ХЭВШЛЭЭС ҮҮДЭЛТЭЙ
ӨВЧНӨӨС СЭРГИЙЛЭХ, ХЯНАХ ҮНДЭСНИЙ
ХОЁР ДАХЬ ХӨТӨЛБӨР

1. Үндэслэл, шаардлага

Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчин, тэдгээрийн эрсдэлт хүчин зүйлс нь олон улсын хөгжлийн зорилтын хэрэгжилтэд сөрөг нөлөө учруулж, 21 дүгээр зууны хөгжлийн томоохон сорилт болж байгааг тэмдэглэн НҮБ-ын 2011 оны Ерөнхий Ассамблейн 66 дугаар хуралдаанаар “Халдварт бус өвчний асуудлаархи өндөр хэмжээний уулзалтын Улс төрийн тунхаглал”-ыг батлан халдварт бус өвчин, тэдгээрийн эрсдэлт хүчин зүйлийн тархалтыг бууруулах бүрэн боломжтой гэж үзэн энэ талаар цаг алдалгүй арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэхийг гишүүн орнуудын Засгийн газруудад зөвлөсөн. Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага (ДЭМБ)-ын тооцоолсноор халдварт бус өвчин, түүнд нөлөөлөх шалтгааныг хяналтад авч, тодорхой арга хэмжээ авбал энэ өвчнөөр өвчлөх, цаг бусаар нас барах, тахир дутуу болох тохиолдлыг 50 хүртэл хувиар, үүнээс зүрх судасны өвчнийг 80 хувь, чихрийн шижингийн хэв шинж- 2-ыг 90 хүртэл хувиар, хавдрын тохиолдлыг 30 гаруй хувиар бууруулах боломжтой болохыг Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллага зөвлөдөг.

Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчнөөс шалтгаалсан нас баралт манай улсын хүн амын нийт нас баралтын дотор 72 хувийг эзэлж, энэ нь 70-аас доош насныхны эрэгтэйчүүдийн дунд 69.2 хувь, эмэгтэйчүүдийн дунд 54.7 хувь байгаа нь Номхон далайн баруун бүсийн орнуудтай харьцуулахад 7 дахь өндөр тархалттай орны тоонд орж байна. Статистик дүнгээр манай улсын хүн амын 3 хүний 1 нь зүрх судасны тогтолцооны өвчин, 3500 гаруй хүн хорт хавдраар, 5 хүний нэг нь гэмтэл хордлого, гадны шалтгааны улмаас нас барж байна.

Халдварт бус өвчний нийтлэг эрсдэлт хүчин зүйлсийн тархалт 2005, 2009, 2013 онд хийсэн үндэсний судалгаагаар тасралтгүй нэмэгдэж байгаа нь хүний амьдралын буруу хэвшлээс шалтгаалах халдварт бус өвчлөл, нас баралт буурахгүй байхад нөлөөлж байна. 2013 оны судалгааны дүнгээр 4 хүн тутмын 1 нь хөдөлгөөний хомсдолтой, хүн амын 54.4 хувь нь илүүдэл жин, таргалалттай, тамхины хэрэглээ 27.1 хувь, архины хэрэглээ 36.3 хувь, архи хэтрүүлэн хэрэглэгчид 10.3 хувь болж нэмэгдсэн, 15-аас дээш насны 1 хүнд ногдох бүртгэгдсэн согтууруулах ундааг архинд шилжүүлж

тооцсоноор 9.8 литр болсон нь хүн амын дунд зан үйл, халдварт бус өвчлөлийг нэмэгдүүлж байгаа төдийгүй хүн амын удам зүйд нөлөөлөх хэмжээнд хүрээд байна. Мөн хүн ам хоногт дунджаар 0.4 нэгж жимс, 1.0 нэгж хүнсний ногоо хэрэглэж байгаа нь Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагын зөвлөмж хэмжээнээс доогуур, харин 11.1 гр давс хэрэглэдэг нь зөвлөмж хэмжээнээс даруй 2 дахин их байна.

Дээрх эрсдэлт хүчин зүйлийн тархалт их байгаагаас хүний физиологи, биологийн хэвийн үйл ажиллагаанд өөрчлөлт оруулж, өвчлөлд хүргэх шалтгаан болж байна. Тухайлбал, хүн амын дундах цусны даралт ихсэлтийн тархалт 27.5 хувь, энэ нь эрэгтэйчүүдийн дунд илүүтэй байгаа нь бүсийн орнуудыг тэргүүлж байна. Түүнчлэн цусан дахь сахарын өөрчлөлт (далд хэлбэр)-тэй хүн амын тархалт 8.3 хувь, сахар бууруулах эм хэрэглэж буй хүн амын тархалт 6.9 хувь байна. Хорт хавдар хүн амын нас баралтын шалтгааны 22 хувийг эзэлж, 2012 онд оношлогдсон хорт хавдрын шинэ тохиолдлын дотор элэгний хорт хавдар 37.7 хувийг эзэлж хамгийн өндөр тархалттай байна.

Засгийн газрын 2005 оны 246 дугаар тогтоолоор батлагдсан “Халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах үндэсний хөтөлбөр”-ийн хүрээнд авсан олон талт арга хэмжээний дүнд хүн амын дунд архи, тамхинаас татгалзах, идэвхтэй хөдөлгөөнөөр хичээллэх, зөв зохистой хооллох зан үйл, нийгмийн зөв хандлага төлөвшиж эхэлж байна. Тухайлбал, биеийн жингээ хэвийн хэмжээнд байлгах нь чухал гэж 3 хүн тутмын 2 нь үзэх болсон төдийгүй зүрх судасны өвчнөөс сэргийлэх талаар хүн амын мэдлэгийн түвшин нэмэгдэж 55.3 хувь, чихрийн шижингээс сэргийлэх талаар 78.2 хувь нь мэдлэгтэй болсон боловч эрүүл аж төрөх зан үйл төлөвшөөгүй, түүнийг дэмжсэн нийгмийн орчин хангалтгүй байна.

Хүн амын 70 гаруй хувьд нь зонхилон тохиолдож байгаа амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчин, тэдгээрийн нийтлэг болон нийгэм, эдийн засгийн эрсдэлт хүчин зүйлийг бууруулахад хувь хүн, гэр бүл, хамт олны аж төрөх арга барилыг өөрчлөх, тэдний өөрсдийн эрүүл мэнддээ тавих хяналтыг сайжруулах, салбар бүрт байгаа нөөц бололцоог хүний эрүүл мэндэд нөлөөлж байгаа эрсдлийг бууруулахад чиглүүлэх, энэ ажилд байгууллага, орон нутгийн өөрсдийн нотолгоонд суурилсан бодлого, арга хэмжээ явуулах оролцоог сайжруулах, хүн амд хүрч ажиллах, нийгмийн эрүүл мэндийн бүтэц, үйл ажиллагааг сайжруулах шаардлага зүй ёсоор тавигдаж байна. Энэ зорилгоор амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй өвчнөөс сэргийлэх, хянах үндэсний хөтөлбөрийг боловсруулсан болно.

2. Хөтөлбөрийн зорилго, зорилт, зарчим, санхүүжилт, хэрэгжих хугацаа

2.1. Хөтөлбөрийн зорилго

Хувь хүн, гэр бүл, байгууллага, хамт олонд эрүүл аж төрөх дадал, зан үйлийг төлөвшүүлэх, амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй зонхилон тохиолддог халдварт бус өвчний хяналт, тандалт, менежментийг сайжруулах замаар урьдчилан сэргийлэх боломжтой халдварт бус өвчний өвчлөл, чадвар алдалт, цаг бусын эндэгдлийг бууруулах орчин бүрдүүлэхэд энэхүү хөтөлбөрийн зорилго оршино.

2.2. Хөтөлбөрийн зорилт

Зорилт 1. Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчний нийтлэг (архи, тамхины хэрэглээ, зохисгүй хооллолт, хөдөлгөөний хомсдол) болон нийгэм, эдийн засгийн эрсдэлт хүчин зүйлийн тархалтыг хувь хүн, гэр бүл, хамт олон, байгууллагын идэвхтэй оролцоог дэмжсэн олон салбарын хамтарсан эрүүл мэндийг дэмжих нэгдмэл үйл ажиллагаанд тулгуурлан бууруулах;

Зорилт 2. Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчин, тэдгээрийн нийтлэг эрсдэл, нийгэм, эдийн засгийн хүчин зүйлийн талаархи эрдэм шинжилгээ, судалгаа, тандалт, мэдээллийн нээлттэй тогтолцоог орон нутаг, бусад салбар, үндэсний хэмжээнд бэхжүүлж, нотолгоонд тулгуурласан бодлого, үйл ажиллагаа явуулах чадавхийг сайжруулах;

Зорилт 3. Хүн амын эрүүл мэндийн өвөрмөц хэрэгцээ, идэвхтэй оролцоо, өөртөө тавих хяналтад тулгуурласан урьдчилан сэргийлэлт, эрт илрүүлэг болон эмчилгээ, оношилгооны технологи, хэрэгцээт эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хангамжийг сайжруулах замаар халдварт бус өвчин болон урьдал өвчнийг бууруулах;

Зорилт 4. Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчний цогц менежментийг хэрэгжүүлэх ажлыг улс, орон нутгийн хэмжээнд зохион байгуулах чадавхийг бэхжүүлж, халдварт бус өвчний чиглэлээрх тусгай мэргэжлийн төвийн лавлагаат тусламж, үйлчилгээг сайжруулах.

2.3. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд дараах зарчмыг баримтална:

2.3.1. иргэд, хамт олны дунд эрүүл аж төрөх зан үйл төлөвшихөд дэмжлэг үзүүлэхүйц орчин бүрдүүлэх, амьдралын буруу

хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлийг бууруулах ажлыг салбар дундын хамтын ажиллагаанд тулгуурлах;

2.3.2. амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний нийтлэг эрсдэлт хүчин зүйлсийг бууруулах чадавхи, түншлэл, мэдээллийн хүртээмж, ашиглалтыг сайжруулах;

2.3.3. иргэд, гэр бүл, хамт олон, төрийн болон төрийн бус байгууллага, өмчийн бүх хэлбэрийн аж ахуйн нэгж, байгууллага, иргэний нийгмийн оролцоог хангах;

2.3.4. өвчлөх эрсдэлтэй бүлэг, өвчилсөн хувь хүн болон хүний амьдралын мөчлөг бүрт тохирсон өвөрмөц, нотолгоонд түшиглэсэн бодлого, арга хэмжээг иргэд, нийгмийн салбарууд, улс, орон нутгийн хэмжээнд авч хэрэгжүүлэх;

2.3.5. Нэгдсэн Үндэстний Байгууллагын Халдварт бус өвчний асуудлаархи өндөр хэмжээний уулзалтын Улс төрийн тунхаглал, ДЭМБ-ын халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх стратеги, төлөвлөгөө болон нийгмийн эрүүл мэндийн бусад хөтөлбөртэй хамтран ажиллаж үр ашгийг дээшлүүлэх.

2.4. Хөтөлбөрийн хугацаа, санхүүжилт

2.4.1. Хөтөлбөрийг 2021 он хүртэл 2 үе шаттайгаар хэрэгжүүлнэ.

2.4.2. Хөтөлбөрийн санхүүжилтийг дараах эх үүсвэрээс бүрдүүлнэ:

-амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлсийн тархалтыг бууруулах, хянах, тандалт судалгаа явуулах санхүүжилтийг эрүүл мэндийг дэмжих сан, архи дан согтуурахтай тэмцэх сан, шинжлэх ухаан, технологийн болон бусад сангийн хөрөнгөөр;

-зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчин, түүний урьдал өвчний эрт илрүүлгийг улс, орон нутгийн төсөв, эрүүл мэндийн даатгалын сангийн хөрөнгөөр;

-халдварт бус өвчний эрт илрүүлэг, оношилгоо, эмчилгээний эм урвалж, тоног төхөөрөмжийн зардлыг улс, орон нутгийн төсвөөс хуваарилсан хөрөнгөөр;

-олон улсын байгууллага, хандивлагч улс орон, гадаад, дотоодын төрийн болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдийн хандив, тусламж.

3. Хөтөлбөрийн зорилт, үйл ажиллагааны чиглэл, хүрэх үр дүн

3.1. Хөтөлбөрийн 1 дүгээр зорилтыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны чиглэл, хүрэх үр дүн

3.1.1. амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах асуудлыг нийгмийн хөгжил, ядуурлыг бууруулах стратеги, төлөвлөгөөтэй уялдуулах;

3.1.2. амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах бодлого, үйл ажиллагаанд нийгмийн салбаруудын оролцоо, хүлээх үүрэг, хариуцлагыг тодорхойлж, үйл ажиллагааны уялдаа, зохицуулалт, нэгдмэл байдлыг хангах, удирдан зохицуулах үүрэг бүхий тогтвортой дэд зөвлөлийг улс, орон нутгийн түвшинд бий болгох;

3.1.3. амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлийг бууруулах боломжит орчныг улс, орон нутаг, байгууллагын түвшинд бүрдүүлж дараах үндсэн чиглэлийг удирдлага болгон хэрэгжүүлнэ:

3.1.3.1. эрүүл мэндэд эрсдэлтэй (хийжүүлсэн ундаа, төрөл бүрийн түргэн хоол, чихэр, ханасан өөх, тос, давс их агуулсан хүнсний бүтээгдэхүүн гэх мэт) хоол, хүнс, архи, тамхины хэрэглээг бууруулах, эрүүл хоол, хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээ, идэвхтэй хөдөлгөөнийг дэмжихэд чиглэсэн татварын бодлогыг хэрэгжүүлэх;

3.1.3.2. хүн амын жимс, ногооны хэрэглээ болон хөдөлгөөний идэвхийг нэмэгдүүлэх, биеийн жингээ хэвийн хэмжээнд барьж, эрүүл аж төрөх, халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх талаар олон нийт, бодлого боловсруулагч, шийдвэр гаргагч нарын мэдлэг, хандлагыг дээшлүүлэхэд чиглэсэн нөлөөлөл, мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны ажлыг өргөжүүлж, хүрээг тэлэх;

3.1.3.3. эрүүл (ханасан өөх, тос, давс, сахар бага агуулсан) хүнсний үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээг бий болгох, хөгжүүлэх, дэмжих;

3.1.3.4. эрүүл мэндэд эрсдэлтэй хоол, хүнс, архи, тамхины бүх төрлийн шууд болон шууд бус зар сурталчилгаа, үйлдвэрлэгчийн зүгээс урлаг, нийтийн биеийн тамир, спорт бусад олон нийтийг хамарсан уралдаан, тэмцээн, арга хэмжээг ивээн тэтгэх, дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагааг хориглох;

3.1.3.5. эрүүл мэндэд эрсдэлтэй хоол, хүнс, архи, тамхины худалдаа, үйлчилгээнд тавих хууль хяналтын байгууллага, олон нийтийн хяналтыг сайжруулах;

3.1.3.6. хот төлөвлөлт, инженерийн шийдлийг хүн амын хөдөлгөөний идэвхийг нэмэгдүүлэхэд чиглүүлэх, зориулалтын зам, талбай, тоног төхөөрөмж, хэрэгслийн хүртээмж, гудамж талбайн гэрэлтүүлгийг сайжруулж, аюулгүй орчин бүрдүүлэх замаар идэвхтэй хөдөлгөөнөөр хичээллэгчдийн тоог нэмэгдүүлэх.

3.1.4. засаг захиргааны нэгжүүд болон сургууль, бусад байгууллага, аж ахуйн нэгжийн ажлын байранд халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлийг хянаж бууруулах зохицуулалт, хөшүүрэг бүхий орчныг байгууллага, хамт олон өөрсдийн оролцоотойгоор бий болгох.

Хүрэх үр дүн:

Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах үйл ажиллагааг улс, орон нутаг, байгууллагын хэмжээнд удирдан зохицуулах механизмтай болж, салбар тус бүрийн эрүүл мэндийн төлөө хүлээх үүрэг хариуцлага нэмэгдэн эрсдэлт хүчин зүйлийн тархалтын түвшин буурна.

3.2. Хөтөлбөрийн 2 дугаар зорилтыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны чиглэл, хүрэх үр дүн

3.2.1. хүн амд суурилсан өвчлөлийн статистик мэдээлэл, халдварт бус өвчний эрсдэлийг тандах шаталсан арга хандлагад тулгуурласан, олон улсын шаардлагад нийцсэн тандалт-хяналтын тогтолцоо бий болгон ашиглалтыг сайжруулах;

3.2.2. амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчлөл болон эрсдэлт хүчин зүйлийн тархалтыг 3-4 жил тутамд судлан бодлого, стратегид шаардлагатай өөрчлөлт хийх талаар бусад салбар, хамтрагч талуудыг мэдээллээр хангах, мэдээлэл солилцох харилцан үр ашигтай механизм, нээлттэй мэдээллийн тогтолцоо бүрдүүлэх;

3.2.3. хүн амын эрүүл мэндийн байдал, зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчлөл, нас баралт болон эрсдэлт хүчин зүйлийн үзүүлэлт, тэдгээрт нөлөөлөгч нийгэм, эдийн засгийн хүчин зүйлийн үзүүлэлтийг олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн шалгуурт тулгуурлан боловсронгуй болгох, судлах, улсын хэмжээний мэдээллийн сан байгуулан ажиллуулах;

3.2.4. халдварт бус өвчний оношилгооны чанар, тоонд тавих хяналтыг сайжруулах, 4 дижит кодлолтыг нэвтрүүлэх, хүн амд суурилсан хавдрын бүртгэл мэдээлэл, эрт илрүүлэг, эргэн дуудах тогтолцооны үйл ажиллагааг жигдрүүлэх, чанаржуулахад чиглэсэн арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх;

3.2.5. НҮБ-ын Халдварт бус өвчний урьдчилан сэргийлэлт, хяналтын асуудлаархи өндөр хэмжээний уулзалтын Улс төрийн тунхаглалын хэрэгжилтийг нотолгоонд суурилсан мэдээллээр цаг тухайд нь мэдээлэх.

Хүрэх үр дүн: Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчнөөс шалтгаалсан өвчлөл, нас баралт, тэдгээрийн нийтлэг болон нийгэм, эдийн засгийн эрсдэлт хүчин зүйлийг тандах тогтолцоо бий болж, ашиглалт сайжирна.

3.3. Хөтөлбөрийн 3 дугаар зорилтыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны чиглэл, хүрэх үр дүн

3.3.1. цусны даралт, цусан дахь холестерин, глюкозын хэмжээ, биеийн жингээ өөрөө хянах, зөвлөмж болгосон хугацаанд үзлэг, шинжилгээнд хамрагдах дадал, хэвшилд иргэдийг сургах, шаардлагатай багаж, хэрэгслийн хангамжийг нэмэгдүүлэх;

3.3.2. артерийн гипертензи, чихрийн шижин хэв шинж-2-ыг эрт илрүүлэг үзлэгийн хүрээнд эрсдэлийн үнэлгээг хийж, эрсдэлтэй бүлэгт чиглэсэн өвөрмөц арга хэмжээг хэрэгжүүлж үр дүнг тооцож ажиллах;

3.3.3. эрсдэлт бүлэгт чиглэсэн арга хэмжээнд хамт олон, гэр бүлийнх нь гишүүдийг оролцуулах замаар амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчний хүндрэлээс сэргийлэх арга хэмжээнд иргэдийн оролцоог нэмэгдүүлэх;

3.3.4. эрүүл мэндийн анхан шатны тусламжид ДЭМБ-ын халдварт бус өвчний урьдчилан сэргийлэлт, хяналтын нэн шаардлагатай тусламж, үйлчилгээний багц (PEN)-ыг нэвтрүүлж, үйлчилгээний чанар, хүртээмжийг сайжруулах;

3.3.5. хүн амд суурилсан артерийн гипертензи, чихрийн шижингийн хэв шинж-2, умайн хүзүү, хөх, элэгний хавдрын эрт илрүүлэгт хийх хяналт-шинжилгээ, мэргэжил арга зүйн зөвлөгөөг тогтмолжуулж, чанар, хүртээмжийг сайжруулах;

3.3.6. халдварт бус өвчин, тэдгээрийн хүндрэлийн үеийн хөнгөвчлөх, сэргээн засах тусламж үйлчилгээ үзүүлэх байгууллага, хүний нөөцийн чадавхи, шаардлагатай багаж хэрэгслийн хангамжийг орон нутагт нэмэгдүүлэх.

Хүрэх үр дүн: Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах нийгэм, хамт олонд суурилсан, нотолгоонд тулгуурласан эрүүл мэндийн анхдагч, хоёрдогч тусламж, үйлчилгээ бэхжинэ.

3.4. Хөтөлбөрийн 4 дүгээр зорилтыг хэрэгжүүлэх үйл ажиллагааны чиглэл, хүрэх үр дүн

3.4.1. тусгай мэргэжлийн төв эмнэлгүүдийн дэргэдэх зүрх судас, чихрийн шижин, харвалтын тасаг, нэгжүүдийн улсын хэмжээнд зөвлөгөө өгөх, мэргэжил арга зүйн удирдлагаар хангаж ажиллах чадавхийг сайжруулах;

3.4.2. артерийн гипертензи, чихрийн шижин хэв шинж-2 болон амьсгалын замын архаг өвчний оношилгоо, эмчилгээний чанар, бүртгэл, мэдээллийг сайжруулах;

3.4.3. хавдрын бүртгэл, мэдээлэл, эргэн дуудах тогтолцоог олон улсын түвшинд хүргэх;

3.4.4. тусгай мэргэжлийн лавлагаа болон бусад эмнэлэг, төвүүдийн халдварт бус өвчний оношилгоо, эмчилгээний чанар, чадавхийг сайжруулах;

3.4.5. халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах талаар эмч, эрүүл мэндийн мэргэжилтэн, холбогдох байгууллагын ажилтанд тасралтгүй сургалт явуулах, үүнд зайны сургалтын арга технологийг өргөнөөр ашиглах.

Хүрэх үр дүн: Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний бүртгэл, мэдээлэл, эрт илрүүлэг, оношилгоо эмчилгээний лавлагаа тусламжийн чанар, технологи, хүртээмж сайжирна.

4. Хөтөлбөрийг хэрэгжүүлэхэд бүх шатны төрийн байгууллага болон төрийн бус байгууллага, аж ахуйн нэгж, иргэдийн оролцоо, хүлээх үүрэг

4.1. Эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.1.1. хүүхэд, өсвөр үе, хотын захын хороолол, алслагдсан дүүрэгт оршин суугчдын эрүүл мэнд, эрүүл мэндийн анхан шатны тусламж үйлчилгээний хүртээмжийн байдал зэрэг халдварт бус өвчний нийгмийн тодорхойлогч хүчин зүйлүүдэд үнэлгээ хийж, шаардлагатай арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх;

4.1.2. амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчин, тэдгээрийн нийтлэг эрсдэлт хүчин зүйлийн тархалт, хүн амын зан үйл, нөлөөлөх хүчин зүйлийн өөрчлөлтөд тандалт хийж бодлого, стратегид шаардлагатай өөрчлөлт хийх талаар бусад салбар, хамтрагч талуудыг мэдээллээр хангах, нотолгоонд тулгуурласан нөлөөллийн арга хэмжээг зохион байгуулах;

4.1.3. хүн амын эрүүл мэндийн байдал, зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний өвчлөл, нас баралт, эрсдэлт хүчин зүйлийн үзүүлэлтийг олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн үзүүлэлтэд тулгуурлан боловсронгуй болгох, улсын хэмжээний мэдээллийн сан байгуулах;

4.1.4. хүн амд зохистой хооллолт, хөдөлгөөний идэвх, архи, тамхигүй аж төрөхийн ач холбогдол, эрүүл сонголт хийх талаар мэдлэг, дадал төлөвшүүлэхэд чиглэгдсэн албан бус болон зайны сургалтын хөтөлбөр, гарын авлага, аргачлал, зөвлөмжийг холбогдох яам, газартай хамтран боловсруулж хэрэгжүүлэх;

4.1.5. халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах оношилгоо, эмчилгээний арга зүйн чиглэлээр ажиллах хүний нөөцийн чадавхийг бүрдүүлэх;

4.1.6. зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний оношилгоо, эмчилгээний стандарт, эмнэлзүйн удирдамж, хоол эмчилгээний стандартыг шинэчлэн боловсруулж, хэрэгжилтийг хангах;

4.1.7. цусны даралт, цусан дахь холестерин, глюкозын хэмжээ, биеийн жингээ өөрсдөө хянах дадал хэвшилд иргэдийг сургах, цусны даралт, илүүдэл жинг бууруулах, архи, тамхинаас гарах талаар эрсдэлтэй бүлгийн хүн амд зориулсан эмчилгээ-сургалтын хөтөлбөр боловсруулах, хэрэгжүүлэх;

4.1.8. цусны даралт, цусан дахь холестерин, глюкозын хэмжээ, биеийн жингээ иргэд өөрсдөө хянах боломжтой, баталгаатай багаж, хэрэгслийн хангамжийг нэмэгдүүлэх.

4.2. Боловсрол, шинжлэх ухааны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.2.1. ерөнхий боловсролын сургуулийн сургалтын хөтөлбөр дэх эрүүл, зохистой хооллолт, идэвхтэй хөдөлгөөний ач холбогдол, тамхи, согтууруулах ундааны хор хөнөөлийн талаархи эрүүл мэндийн хичээлийн үр өгөөжийг сайжруулах;

4.2.2. цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургуулийн үдийн цай, хоолонд хүүхдийн хоолны тэжээллэг чанар ба илчлэгийн хэрэгцээнд тохирсон “эрүүл” хүнс, хоол хэрэглэх, эрүүл ахуй, аюулгүй байдлыг хангах;

4.2.3. их, дээд сургууль, коллеж, ерөнхий боловсролын сургууль (ЕБС)-ийн дотоод орчин дахь цайны газар, худалдааны цэгт амь нас, эрүүл мэндэд аюултай, эрсдэл учруулах, гарал үүсэл нь тодорхойгүй хүнсний бүтээгдэхүүнийг худалдаалах, сурталчилахыг хориглох, сургуулийг “Ногоон бүс” болгон хөгжүүлэх;

4.2.4. ерөнхий боловсролын сургууль, их, дээд сургууль, коллеж, мэргэжлийн сургалт үйлдвэрийн төв бүхэнд биеийн жингийн илүүдэл, таргалалтыг бууруулахад чиглэсэн тусгай хөтөлбөр, удирдамж хэрэгжүүлж, үр дүнг удирдах ажилтан, биеийн тамирын багшийн ажлын үр дүнд тооцдог болох;

4.2.5. ерөнхий боловсролын сургууль, их, дээд сургуулиудын биеийн тамир, спортын заал, талбай, хэрэглэл материалын хангамж, хүртээмжийг сайжруулж, биеийн тамирын хичээлийг хүүхдийн нас, бие, сонирхолд нийцүүлэн боловсронгуй болгон, хичээлийн бус цагаар явагдах секц, дугуйлангийн тоо, төрлийг нэмэгдүүлэх, хичээлийн завсарлагаар идэвхтэй хөдөлгөөн дасгал хийх орчин бүрдүүлэх;

4.2.6. амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлээс сэргийлэх чиглэлээр анагаах ухаан, сувилахуй, биеийн тамир болон бусад багш бэлтгэдэг их, дээд сургууль, коллежийн сургалтын хөтөлбөрт тусгах.

4.3. Соёл, спорт, аялал жуулчлалын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.3.1. хүн амын нас, ажил мэргэжлийн онцлогт тохирсон идэвхтэй хөдөлгөөний удирдамж, стандарт гарган хэрэгжилтэд яам, орон нутаг, холбогдох байгууллагуудыг татан оролцуулж, байгууллага бүр ажлын байранд идэвхтэй хөдөлгөөний дасгал хийх орчин бүрдүүлж, мэргэжил, арга зүйн зөвлөгөө, удирдлагаар хангах замаар биеийн тамирыг дээдлэгч дүр төрхтэй байгууллагын тоог нэмэгдүүлэх;

4.3.2. хүн амын бие бялдрын хөгжлийн түвшин, илүүдэл жин, бэлхүүсний тойрог хэмжин тогтоох ажлыг орон даяар зохион байгуулж, үр дүнг тооцож бие бялдрын соёл, зан үйлийг төлөвшүүлэн ажиллаж байгаа удирдлага, хамт олон, байгууллагыг дэмжих, урамшуулдаг болох;

4.3.3. алхах, гүйх, дугуйгаар явах, аялах баталгаат, аюулгүй зам, талбайн тоог нэмэгдүүлэх, биеийн тамир, спортын заал, талбай, хэрэглэл материал болон үйлчилгээний стандартыг тогтоож, мэргэжлийн хүний нөөцийн зохистой хэмжээг тодорхойлж, хэрэгжилтийг хангах;

4.3.4. их, дээд сургууль, коллеж, мэргэжлийн сургалт үйлдвэрийн төвийн оюутнуудын олонхийг хамруулсан, тэдний хэрэгцээ, сонирхолд тохирсон биеийн тамирын цэнгээнт, уралдаан тэмцээн тогтмол явагдах орчин бүрдүүлэх;

4.3.5. оюутан, сурагчдын биеийн жингийн илүүдэл, таргалалтыг бууруулах, тогтвортой барихад чиглэсэн арга хэмжээг тусгай хөтөлбөр, удирдамжаар хэрэгжүүлж, үр дүнг удирдах ажилтан, биеийн тамирын багшийн ажлын үр дүнд тооцдог болгох.

4.4. Үйлдвэр, хүнсний асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.4.1. эрүүл хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, нэр төрлийг нэмэгдүүлэх, сурталчилах ажилд зах зээлийн урамшуулал үзүүлэх хууль, эрх зүйн дэмжлэгт орчин бий болгох;

4.4.2. үр тариа, гурил, гурилан бүтээгдэхүүн, төмс, хүнсний ногоо, цагаан идээ болон хүнсний бусад бүтээгдэхүүнийг хадгалах технологийн горимыг чанд сахиулах, хүнсний бүтээгдэхүүнийг хорт хавдар үүсгэгч хор (афлатоксин) ялгаруулдаг мөөгөнцөрийн бохирдлоос хамгаалах арга хэмжээ авах;

4.4.3. давс, сахар, тослог багатай хүнсний бүтээгдэхүүн, жимс, ногооны хэрэглээг дэмжсэн болон хүн амын давсны илүүдэл хэрэглээг бууруулах бодлого, зохицуулалтаар хангаж, хяналт тавих;

4.4.4. эрүүл, аюулгүй, органик хүнс, хоолны үйлдвэрлэл, хангамжийг дэмжин хөгжүүлэх;

4.4.5. эрүүл хоол, хүнс үйлдвэрлэгч, импортлогч, худалдааны байгууллага, хамт олон, хувь хүний үйл ажиллагааг нь дэмжих орчин бүрдүүлэх;

4.4.6. хүнсний түүхий эд, түргэн гэмтэх, эмзэг хүнсний бүтээгдэхүүнийг зориулалтын тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэх, тээвэрлүүлэх боломжийг бүрдүүлэх.

4.5. Хүн амын хөгжил, нийгмийн хамгааллын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.5.1. зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний эрт илрүүлэгт шаардагдах зардлыг эрүүл мэндийн даатгалын сангаас санхүүжүүлэх эрхзүйн орчин бүрдүүлэх, хяналт тавих;

4.5.2. ядуу, эмзэг бүлгийн хүн ам, өсвөр үе, залуучуудын дунд эрүүл мэндэд нөлөөлөх эрсдэлийг бууруулах ажлыг төрөөс хүн амын талаар баримтлах бодлоготой уялдуулан хэрэгжүүлэх;

4.5.3. ахмад настан, хөгжлийн бэрхшээлтэй иргэдийг спорт, идэвхтэй хөдөлгөөнөөр хичээллэхэд халамжийн сангаас дэмжлэг үзүүлэх;

4.5.4. архины хамаарлаас гарч, эрүүл хэв маягийг сонгосон хүнийг нийгэмшүүлэх зорилго бүхий нийгмийн халамжийн төвийг дэмжин ажиллуулах.

4.6. Хөдөлмөрийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.6.1. байгууллага, аж ахуйн нэгжийн ажиллагсадыг жилд нэгээс доошгүй удаа артерийн гипертензи, чихрийн хэв шинж-2, хөх, умайн хүзүүний хавдар, элэгний хавдар зэрэг өвчний эрт илрүүлэг үзлэгт хамруулж, эрүүл мэндийн байдлыг тогтоох арга хэмжээг гурван талт хэлэлцээрт тусган хэрэгжүүлэх;

4.6.2. тамхи, архинаас гарсан, эрүүл хэв маягийг сонгосон хүнийг дэмжин ажлын байраар хангах, байгууллага бүхэнд биеийн тамир, спортын хамтлаг байгуулах, ажиллагсдын эрүүл хоол, хүнсний хэрэглээг дэмжих, ажлын байранд эрүүл хоол, хүнсээр үйлчлэх орчинг бүрдүүлэх

зэрэг ажиллагсдыг эрүүл байх болон хөдөлмөрийн чадвар алдалт, мэргэжлээс шалтгаалах өвчин үүсгэхгүй байх нөхцөлийг бүрдүүлэх ажлыг зохион байгуулах;

4.6.3. байгууллагын ажиллагсад халдварт бус өвчин буюу зан үйлээс шалтгаалсан өвчин, тэдгээрийн эрсдэлт хүчин зүйлийг өөрсдөө хяналт тавьдаг болохыг дэмжсэн болон эрүүл зөв зан үйлтэй хүнийг дэмжин урамшуулах хөшүүрэг бий болгосон байгууллагыг дэмжин сурталчилах.

4.7. Эдийн засгийн хөгжлийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.7.1. эдийн засаг, нийгмийн хөгжлийн бодлого, ядуурлыг бууруулах стратеги, эдийн засаг, нийгмийг хөгжүүлэх үндсэн чиглэлд хүний зан үйлтэй холбоотой халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах асуудлыг тусган хэрэгжүүлэх;

4.7.2. НҮБ-ын 2011 оны Ерөнхий Ассамблейн 66 дугаар Чуулганаас батлагдсан “Халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах тунхаглал”-ын үзэл санаа, зорилтыг хангах үндэсний төлөвлөлтөд оруулж, чиглэлийн яам, орон нутгийн оролцоог хангах.

4.8. Сангийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.8.1. Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах талаар явуулах арга хэмжээний үйл ажиллагааны зардлыг жил бүрийн улсын төсөвт тусгах;

4.8.2. “эрүүл мэндэд эрсдэлтэй” хоол, хүнсний хэрэглээг бууруулах, эрүүл хоол, хүнсний бүтээгдэхүүний үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээ, идэвхтэй хөдөлгөөнийг дэмжихэд чиглэсэн татварын бодлогыг боловсруулж хэрэгжүүлэх, тамхи, согтууруулах ундааны онцгой албан татварыг тасралтгүй нэмэгдүүлэх бодлого баримтлах.

4.9. Гадаад харилцааны асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.9.1. хөтөлбөр хэрэгжилтэд олон улсын байгууллага, хандивлагчдын идэвхтэй оролцоо, хамтын ажиллагааг хангах, хамтран ажиллах гэрээ, хэлэлцээрт тусгах, тэдэнд энэ талаархи мэдээллийг хүргэх, зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах чиглэлээрх гадаад бодлогыг олон нийтэд хүргэн сурталчилах.

4.10. Хууль зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.10.1. халдварт бус өвчний чиглэлээр Нэгдсэн Үндэстний Байгууллага, Дэлхийн эрүүл мэндийн байгууллагаас гаргасан Тунхаглал, стратеги-төлөвлөгөөний заалт, зарчмыг хэрэгжүүлэх, халдварт бус өвчин, тэдгээрийн эрсдэлт хүчин зүйлээс сэргийлэх, хянах асуудлаар хууль эрх зүйн орчин бүрдүүлэхэд мэргэжил, арга зүйн дэмжлэг үзүүлэх, холбогдох бусад хууль тогтоомжид тусгах асуудлыг уялдуулан зохицуулах.

4.11. Батлан хамгаалах асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.11.1. цэргийн албан хаагчдыг бие бялдрын өв тэгш хөгжилтэй, эрүүл аж төрөх зан үйлтэй болгох, халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлээс сэргийлэх орчинг харъяа байгууллагуудад бүрдүүлэх;

4.11.2. цэргийн алба хаахаас өмнөх насны залуучуудын бие бялдрын хөгжлийн түвшинг хангалттай түвшинд хүргэх асуудлыг боловсролын асуудал хариуцсан байгууллага, аймаг, нийслэлийн удирдлагад мэдээлэх, холбогдох арга хэмжээ авч үр дүнг тооцож ажиллах.

4.12. Зам, тээврийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.12.1. тээврийн хэрэгслийг архи, тамхигүй орчин байх, эрүүл мэндэд ээлтэй хоол, хүнс, идэвхтэй хөдөлгөөнийг дэмжих сурталчилгааг нийтийн тээврийн үйлчилгээний нэг хэсэг болгон өргөжүүлж, үйлчилгээний соёлыг дээшлүүлэх;

4.12.2. хүнсний түүхий эд, түргэн гэмтэх, эмзэг хүнсний бүтээгдэхүүнийг зориулалтын тээврийн хэрэгслээр тээвэрлэх, тээвэрлүүлэх боломжийг бүрдүүлэх.

4.13. Хяналтын асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.13.1. амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлсээс сэргийлэх, эрүүл мэндээ хянах орчин бүрдүүлэх хууль тогтоомж, стандартын хэрэгжилтэд хяналт тавьж, зөрчлийг дахин гаргахгүй байх шаардлагатай арга хэмжээ авч, зөвлөгөө дэмжлэгээр аж ахуйн нэгж, иргэдийг хангах;

4.13.2. эрүүл мэндэд эрсдэлтэй хоол, хүнсний бүтээгдэхүүн, архи, тамхины үйлдвэрлэл, худалдаа, үйлчилгээнд тавих лабораторийн хяналтыг олон улсын түвшинд хүргэж, чанар, эрүүл ахуйн шаардлага хангасан нь бүрэн тогтоогдсон бүтээгдэхүүнийг хилээр нэвтрүүлэх, худалдахад хяналт тавьж байх;

4.13.3. зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний оношилгоо, эмчилгээний стандарт, эмнэлзүйн удирдамжийн хэрэгжилтэд хяналт тавих;

4.13.4. цэцэрлэг, ерөнхий боловсролын сургууль, их, дээд сургууль, коллежийн цайны газар, хүнсний худалдааны цэг, хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээ болон эрүүл хоол, хүнсний хангамж, хэрэглээнд хяналт тавих.

4.14. Стандартчилал, хэмжил зүйн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.14.1. хүнсний бүтээгдэхүүний найрлага дахь давс, чихэр, тослогийн хэмжээг бууруулах чиглэлээр стандартыг шинэчлэн баталж мөрдүүлэх;

4.14.2. согтууруулах ундаа, тамхин бүтээгдэхүүний стандарт, техникийн зохицуулалтыг Тамхины хяналтын суурь конвенцийг хэрэгжүүлэхэд чиглэсэн стратеги, удирдамжид нийцүүлэн шинэчлэн мөрдүүлэх;

4.14.3. биеийн тамир, спортын заал, талбай, хэрэглэл, материал болон үйлчилгээний стандартыг тогтоох, 1000 хүнд ногдох биеийн тамир, спортын заал талбай, мэргэжлийн хүний нөөцийн зохистой хэмжээг тодорхойлох, стандартчилах;

4.14.4. эрүүл хүнсний бүтээгдэхүүний стандартыг боловсруулж, мөрдүүлэх.

4.15. Аймаг, нийслэл, сум, дүүргийн Засаг дарга дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.15.1. орон нутгийн хүн амын зан үйлтэй холбоотой халдварт бус өвчин, тэдгээрийн эрсдэлт хүчин зүйлсийн тархалтыг тогтоон орон нутгийн онцлогт тохирсон халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах дэд хөтөлбөр, шалгуур үзүүлэлт боловсруулан хэрэгжүүлэх, шаардагдах хөрөнгийг орон нутгийн төсөвт тусгаж, хэрэгжилтэд хяналт тавих;

4.15.2. амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлтэй тэмцэх, эрт илрүүлэх үзлэг, хяналтын үйл ажиллагааг зохион байгуулж, нийгмийн эрүүл мэндийн төвийн манлайлал, чадавхийг сайжруулах;

4.15.3. эрүүл мэндэд эрсдэлгүй орчин бүрдүүлэх, эрүүл аж төрөх зан үйлийг хэвшүүлэх хөдөлгөөнийг аж ахуйн нэгж, байгууллагын хүрээнд өрнүүлж, үр дүнтэй санаачлагыг дэмжин дэлгэрүүлэх;

4.15.4. хавдар, чихрийн шижин өвчний үед үнэ төлбөргүй олгодог эмийн зардлын тооцоог нутаг дэвсгэрийн эрүүл мэндийн байгууллагаар гаргуулан жил бүрийн төсөвт нь тусган санхүүжүүлэх.

4.16. Аж ахуйн нэгж, байгууллага дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.16.1 ажиллагсдыг эрүүл, зохистой хооллох, биеийн жингийн индекс, бэлхүүсний тойргоо хянаж хэвийн хэмжээнд барих, идэвхтэй хөдөлгөөн хийх боломжоор хангах, халдварт бус өвчний эрт илрүүлэлтэд хамруулах, архи, тамхигүй орчин бүрдүүлэх асуудлыг байгууллагын хөдөлмөрийн гэрээ, дотоод журамдаа тусгах, эрүүл хүнийг дэмжин урамшуулах (цалингийн нэмэгдэл, ажлын нэг өдрөөр чөлөө олгох гэх мэт) хөшүүрэг бий болгон ажиллах;

4.16.2. архи, тамхинаас гарсан, эрүүл хэв маягийг сонгосон хүнийг дэмжин ажлын байраар хангах, ажиллагсад эрүүл, хоол хүнс хэрэглэх, биеийн тамираар хичээллэх орчин бүрдүүлэх;

4.16.3. байгууллагын нийт төсвийн 3-5 хувийг ажиллагсдын эрүүл мэнд, биеийн тамир, спортын арга хэмжээ, үйл ажиллагаанд зарцуулдаг болох.

4.17. Хүнсний үйлдвэр, зах, бүх төрлийн нийтийн хоолны газар дараах үйл ажиллагааг хэрэгжүүлнэ:

4.17.1. халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйл болох мал, амьтны гаралтай өөх, тос, чихэр, давс ихтэй бүтээгдэхүүн, тамхи, согтууруулах ундааны хэрэглээг бууруулах, жимс, хүнсний ногооны хэрэглээг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн үйлдвэрлэл, үйлчилгээ явуулах;

4.17.2. үйлчлүүлэгчдэд хүнсний бүтээгдэхүүн, тэжээллэг чанарын талаархи мэдээллийг энгийн ойлгомжтой хэлбэрээр сурталчилгаа хийх.

4.18. Иргэний нийгмийн байгууллага, иргэд, олон нийтийн оролцоо:

4.18.1. эрүүл, зохистой хооллон идэвхтэй хөдөлгөөн хийж, архи, тамхи хэрэглэхгүй байх;

4.18.2. биеийн жин, бэлхүүсний тойрог, цусны даралт, цусан дахь сахар, өөх тосны хэмжээг тогтмол хэмжих, хянах арга барилд суралцах, энэ талаар холбогдох мэргэжлийн байгууллагаас гаргасан мэдээлэл, заавар, зөвлөмжийг хэрэгжүүлэх, эрүүл мэндийн байгууллагаас тогтоосон хугацаанд илрүүлэг үзлэг, нарийн мэргэжлийн үзлэг шинжилгээнд хамрагдах;

4.18.3. эрүүл мэндэд эрсдэлтэй хийжүүлсэн ундаа, төрөл бүрийн түргэн хоол, чихэр, далд давс их агуулсан хоол хүнс хэрэглэхээс татгалзах, энэ талаархи зар сурталчилгааг холбогдох байгууллагад мэдэгдэх.

5. Хөтөлбөрийн удирдлага, зохион байгуулалт

5.1. Үндэсний хөтөлбөрийн үйл ажиллагаанд нийгмийн бүх салбар, байгууллага, аж ахуйн нэгж болон олон улсын байгууллагын оролцоо, хамтын ажиллагааны нэгдсэн удирдлага, зохицуулалтыг Эрүүл мэндийн сайдаар ахлуулсан нийгмийн эрүүл мэндийн дэд зөвлөл зохион байгуулж, өдөр тутмын ажлын зохицуулалтыг хангах техникийн ажлын хэсэг эрүүл мэндийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагад ажиллана.

5.2. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг зохицуулах, мэдээллээр хангах, хяналт тавих ажлыг Нийгмийн эрүүл мэндийн үндэсний төв, Эрүүл мэндийн хөгжлийн төв, Хавдар судлалын үндэсний төв, тусгай мэргэжлийн эмнэлэг болон төвийн дэргэдэх чихрийн шижин, зүрх судас, харвалтын төв хамтран гүйцэтгэнэ.

5.3. Аймаг, дүүргийн Нийгмийн эрүүл мэндийн төвийн бүтцэд амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчний тандалт, хариу арга хэмжээ авах нэгж ажиллана.

5.4. Орон нутагт амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчинд нөлөөлөх нийгэм, эдийн засгийн сөрөг хүчин зүйлийг бусад салбарын оролцоотойгоор бууруулах ажлыг нэгтгэн үр дүнг тооцох, тайлагнах үүргийг аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн зөвлөл хариуцан тайлангаа жил бүрийн I улиралд багтаан эрүүл мэндийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллагад хүргүүлнэ.

5.5. Эрүүл мэндийн асуудал хариуцсан төрийн захиргааны төв байгууллага нь хөтөлбөрийн хүрээнд үндэсний болон орон нутгийн

түвшинд зохион байгуулсан ажлын явц, үр дүнг нэгтгэн Засгийн газарт жил бүрийн II улиралд тайлагнана.

6. Хяналт-шинжилгээ, үр дүн, шалгуур үзүүлэлт

6.1. Хөтөлбөрийн 1 дүгээр үе шат 2014-2017 он, 2 дугаар үе шат 2018-2021 он байна. Дунд шатны үнэлгээг 2017 онд хийнэ. Үндэсний хэмжээний үнэлгээг эрүүл мэндийн асуудал эрхэлсэн төрийн захиргааны төв байгууллага, орон нутгийн үнэлгээг аймаг, нийслэлийн Засаг даргын Тамгын газар хариуцан гүйцэтгэнэ.

6.2. Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийг дараахь шалгуур үзүүлэлтээр үнэлнэ:

№	Шалгуур үзүүлэлт	Эх үүсвэр	2013 оны түвшин	Хүрэх үзүүлэлт	
				2017	2021
I. Хүний зан үйлтэй холбоотой халдварт бус өвчний анхдагч эрсдэлт хүчин зүйлсийн үзүүлэлт:					
1.	Хүн амын тамхины хэрэглээ, хувиар	*	27.1	27.0	21.7
2	Сүүлийн 30 хоногт тамхийг 1-2 удаа хэрэглэсэн 13-15 насны хүүхэд, хувиар	**	5.9	5.4	4.9
3	Сүүлийн 30 хоногт тамхийг 1-2 удаа хэрэглэсэн 16-17 насны хүүхэд, хувиар	**	17.5	16.0	14.5
4	Сүүлийн 30 хоногт ажлын байрандаа тамхины утаанд өртөгсөд, хувиар	*	25.5	23.4	21.3
5.	15-аас дээш насны нэг хүнд ногдох бүртгэгдсэн согтууруулах ундаа, литр (архинд шилжүүлснээр)	*****	9.8	8.8	7.9
6.	Согтууруулах ундаа хэтрүүлэн хэрэглэгчид, хувиар	*	10.3	10.0	9.6
7.	Согтууруулах ундааг 1-2 удаа хэтрүүлэн хэрэглэж үзсэн сурагчид, 15-17 нас, хувиар	**	23.1	22.3	21.6

8.	25-64 насны хүн амын давсны хоногийн дундаж хэрэглээ (гр/хоног)	****	11.1	10.0	8.9
9.	Жимс, ногоог хоногт 5 нэгж (400гр) хэрэглэж чадахгүй байгаа хүн ам, хувиар	*	96.4	88.4	80.3
10.	Хөдөлгөөний хомсдолтой хүн ам, хувиар	*	22.3	21.6	20.8
II. Хүний зан үйлтэй холбоотой халдварт бус өвчний хоёрдогч эрсдэлт хүчин зүйлсийн үзүүлэлт:					
1.	Илүүдэл жин, таргалалттай хүн амын эзлэх хувь (БЖИ $\geq 25\text{кг}/\text{м}^2$)	*	54.4	49.9	45.3
2.	Цусны даралт ихсэлт (артерийн дээд даралт ≥ 140 , доод даралт ≥ 90 ба даралт бууруулах эм хэрэглэж байгаа)-ийн тархалт, хувиар	*	27.5	25.2	22.9
3.	Цусан дахь нийт холестерин хэмжээ 5 ммол/л ба түүнээс их хүн амын эзлэх хувь	*	61.9	56.7	51.9
4.	Захын цусан дахь глюкозын хэмжээ 5.6-6.0 ммол/л байгаа хүн амын эзлэх хувь	*	8.3	7.6	6.9
5.	Цусан дахь глюкозын хэмжээ ихэссэн (6.1 ммол/л ба түүнээс их), глюкоз бууруулах эм хэрэглэж байгаа хүн ам, хувиар	*	6.9	6.3	5.8
III. Хүний зан үйлтэй холбоотой халдварт бус өвчний эрт илрүүлэлт, өвчлөлийн үзүүлэлт:					
1.	Умайн хүзүүний хорт хавдрын эрт илрүүлгийн үзлэгт хамрагдсан хүн ам, хувиар (30-60 нас)	***	41.6	61.0	80.4
2.	Хөхний хорт хавдрын эрт илрүүлгийн үзлэгт хамрагдсан хүн ам, хувиар (30-60 нас)	***	33.1	55.4	77.8

АМЬДРАЛЫН БУРУУ ХЭВШЛЭЭС ҮҮДЭЛТЭЙ ӨВЧНӨӨС СЭРГИЙЛЭХ, ХЯНАХ ҮНДЭСНИЙ
ХОЁР ДАХЬ ХӨТӨЛБӨРИЙГ ХЭРЭГЖҮҮЛЭХ АЖЛЫН НЭГДСЭН ТӨЛӨВЛӨГӨӨ

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
Зорилт 1. Амьдралын буруу хэвшлээс үүдэлтэй халдварт бус өвчний нийтлэг (архи, тамхины хэрэглээ, зохисгүй хооллолт, хөдөлгөөний хомсдол) болон нийгэм, эдийн засгийн эрсдэлт хүчин зүйлийн тархалтыг хувь хүн, гэр бүл, хамт олон, байгууллагын идэвхтэй оролцоог дэмжсэн олон салбарын хамтарсан эрүүл мэндийг дэмжих нэгдмэл үйл ажиллагаанд тулгуурлан бууруулах зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хүрээнд:						
1.1.	Хүн амын халдварт бус өвчний нийтлэг болон нийгмийн хүчин зүйлсийг бууруулах асуудлыг нийгмийн салбарууд, орон нутгийн байгууллагын хөгжлийн стратеги төлөвлөгөөнд тусгах ажлыг зохион байгуулах	Бүх шатны байгууллага	Байгууллага, аж ахуйн нэгж	2014	Яам, орон нутаг, байгууллагын оролцоо сайжирна.	Стратеги, төлөвлөгөөтэй байгууллагын хувь
1.2.	Халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах үйл ажиллагааг улс, орон нутгийн түвшинд мэргэжлийн арга зүй, зохицуулалтаар хангаж ажиллах үрэг бүхий орон тооны бус нэгж байгуулах	Аймаг, нийслэлийн ЭДТГ	ЭМЯ	2014	Хөтөлбөрийн хэрэгжилтийн салбар дундын зохицуулалт сайжирна.	Орон тооны бус нэгж байгуулагдсан шийдвэрүүд

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
1.3.	Нийгмийн салбаруудын бодлого, үйл ажиллагаа халдварт бус өвчний өвчлөл, нас баралтад үзүүлж байгаа нөлөөлөлд цогц үнэлгээ хийж бодлого, стратегид тусган хэрэгжүүлэх	ЭЗХЯ	ЭМЯ бусад холбогдох яам, агентлаг	2014-2015	Эрүүл мэндийн төлөөх нийгмийн салбаруудын бодлого, үйл ажиллагаа сайжирна.	Үнэлгээний дүн
1.4.	Халдварт бус өвчний эрсдэлийг бууруулах олон нийтийн идэвх, санаачлагыг өрнүүлэх жижиг төслийн уралдаан зарлан хэрэгжүүлэх	ЭМЯ, НЭМҮТ	БШУЯ, ХЯ, ХАХНХЯ, ТББ	2014-2020	Олон нийтийн идэвх, оролцоо нэмэгдэнэ.	Төсөл, хөтөлбөр, тайлан, үр дүн
1.5.	Бүх шатны бодлого боловсруулагч, шийдвэр гаргагч нарыг баримт нотолгоо, мэдээллээр хангахад чиглэсэн удирдамж, гарын авлага гаргах, ухуулга нөлөөллийн уулзалт, сургалт, сурталчилгаа зохион байгуулах	ЭМЯ, НЭМҮТ	ССАЖЯ, Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга, ТББ	2014-2020	Шийдвэр гаргагч, бодлого боловсруулагч нарын мэдлэг, хандлага сайжирсан байна.	Эрүүл мэндийг дэмжих байгууллага, хамт олны тоо
1.6.	Анагаах ухаан, сувилгахуй, багш, нийгмийн ажилтан бэлтгэдэг их, дээд сургууль, коллеж, ЕБС-ийн эрүүл мэнд, биологи, нийгмийн ухааны сурталтын хөтөлбөрт үнэлгээ хийн сайжруулах	БШУЯ	ЭМЯ (НЭМҮТ, СЭМҮТ), ТББ	2014-2016	Эрүүл аж төрөх, халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх талаар хүүхэд өсвөр үеийнхний мэдлэг, хандлага сайжирна.	Үнэлгээ, авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тайлан

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
1.7.	ААН байгууллагад ажиллагсдыг халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлс, биеийн жингийн илүүдэл, бэлчүүсний тойрог, цусны даралт хэмжих, эрт илрүүлэгт тогтмол ордог болгох механизм бүрдүүлэх	ХЯ, ААНБ	ЭМЯ, НЭМҮТ, Аймаг, нийслэлийн ЭДТГ	Жил бүр	Байгууллагад халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлийг хэмжих боломж бий болно.	Батлагдсан байгууллага бүрт хийх ажлын жагсаалт, заавар
1.8.	Эрүүл мэндэд эрсдэлтэй хоол, хүнсний талаархи бүх төрлийн зар сурталчилгаа, ивээн тэтгэх, дэмжлэг үзүүлэх үйл ажиллагааг хориглох хууль эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох	ШӨХТГ	ҮХААЯ, ЭМЯ, МХЕГ	2014-2016	Эрүүл бус хүнсний маркетинг буурна.	Батлагдсан хууль тогтоомж
1.9.	Эрүүл мэндэд эрсдэлтэй хоол, хүнсний зүйлийн үйлдвэрлэл, импортотод тавих хяналт, хориглох хууль эрх зүйн орчныг боловсронгуй болгох	ҮХААЯ	МХЕГ, ЭЗХЯ, СХЗГ	2014-2016	Эрүүл бус хүнсний үйлдвэрлэл, импорт буурна.	Батлагдсан хууль тогтоомж
1.10.	Халдварт бус өвчний эрсдэлийг бууруулах, хэрэгжиж байгаа эрх зүйн акт, стандартыг хянан боловсронгуй болгох	ЭМЯ	ҮХААЯ, ССАЖЯ, СЯ, СХЗГ, МХЕГ, ТББ	2014-2016	Эрсдэлт хүчин зүйлсийг бууруулах чиглэлээр эрх зүйн орчин шинэчлэгдэнэ.	Батлагдсан хууль тогтоомж, стандарт
1.11.	Нийтийн хоолны жор, технологийг шинэчлэн боловсруулж, мөрдүүлэх	ҮХААЯ	ЭМЯ НЭМҮТ, ТББ	2015-2016	Эрүүл хоол үйлдвэрлэх боломж бүрдэнэ.	Нийтийн хоолны жор, технологи

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
1.12.	Цэцэрлэг, ЕБС, их, дээд сургууль, коллежийн цайны газар, хүнсний худалдааны цэг, хоол үйлдвэрлэл, үйлчилгээнд хяналт тавих журмыг шинэчлэн боловсруулж, мөрдүүлэх	МХЕГ	ЭМЯ, (НЭМҮТ) БШУЯ УХААЯ	2014-2021	Эрүүл хоол, хүнсний хангамж, хэрэглээ нэмэгдэнэ.	Батлагдсан журам, хэрэгжүүлсэн байгууллагын хувь
1.13.	Өргөн хэрэглээний хүнсний бүтээгдэхүүний үндэсний стандартыг хянан хүн амын насны онцлолт тохирсон тослог, давс, сахарын хэмжээг бүтээгдэхүүний төрлөөр шинэчлэн мөрдүүлэх	СХЗГ	УХААЯ, ЭМЯ (НЭМҮТ), ТББ	2014-2016	Хүн амын насны онцлолт тохирсон хүнсний бүтээгдэхүүний стандарттай болно.	Батлагдсан стандарт
1.14.	Эрүүл хүнс үйлдвэрлэгч ААН, байгууллагад "эрүүл хүнс" лого тавих эрх олгож байх талаар хамтарсан журам гаргах	УХААЯ	ЭМЯ, НЭМҮТ, СХЗГ, МХЕГ, ТББ	Жил бүр	Эрүүл хоол, хүнсний үйлдвэрлэл нэмэгдэнэ.	Аж ахуйн нэгжийн тоо
1.15.	Хүн амын давсны хэрэглээг бууруулах үндэсний стратегийг боловсруулж, батлуулах	ЭМЯ, НЭМҮТ	УХААЯ, МХЕГ	2014-2015	Хүн амын давсны хэрэглээ буурна.	Батлагдсан стратеги

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
1.16.	Хүнсний давс, чихэр, ханасан өөх тосны агууламжийг бууруулах, үйлдвэрлэлийн аргаар гаргадаг транс-өөх тосгүй хүнс үйлдвэрлэх нөлөөллийн арга хэмжээ авах	ҮХААЯ	ЭМЯ (НЭМУТ), СХЗГ, аж ахуйн нэгж, ТББ	2014-2020	Эрүүл хүнсний үйлдвэрлэл нэмэгдэнэ.	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тайлан
1.17.	Хүнсний бүтээгдэхүүний химийн шинжилгээний үндэсний лавлагаа лаборатори байгуулах, чадавхийг дээшлүүлэх арга хэмжээ авах	МХЕГ	СЯ, ҮХААЯ, ГХЯ	2014-2017	Хоол, хүнсний тэжээлэг чанарыг сайжруулах боломж бүрдэнэ.	Үндэсний лавлагаа лабораторитой болсон байна.
1.18.	Хүнсийг зөв сонгох, эрүүл мэндэд эрсдэлгүй хоол, хүнс үйлдвэрлэх нийтийн хоолны мэргэжилтнүүд, хүнс үйлдвэрлэгчид, импортлогч, гэрийн эзэгтэй, олон нийтэд зориулсан мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааг сайжруулах	ҮХААЯ	ЭМЯ, НЭМУТ, БШУЯ, ОНРТ, хэвлэл мэдээллийн ТББ	2014-2019	Эрүүл хоол, хүнс үйлдвэрлэгч аж ахуйн нэгж, нийтийн хоолны газруудын тоо нэмэгдэнэ.	Эрүүл хоол, хүнс үйлдвэрлэгч, хэвлүүлсэн мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны материалын тоо
1.19.	Импорт ороолж байгаа хүнсний бүтээгдэхүүний тэжээлэг чанар, тослог, давс, сахарын агууламжид тавих хяналтыг сайжруулах, татварын бодлогоор дэмжих	СЯ, (ТЭГ)	ҮХААЯ, МХЕГ, ЭМЯ, НЭМУТ, мэргэжлийн холбоод	2014-2015	Импортын бүтээгдэхүүний чанар, аюулгүй байдал сайжирна.	Батлагдсан хууль тогтоомж

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
1.20.	Эмчилгээний хоолны талаар эмнэлэг, сувиллын газрын тогооч нарт зориулсан гарын авлага, зөвлөмж, хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх	ЭМЯ, НЭМҮТ	УХААЯ, БШУЯ (ШУТИС)	2014-2020	Эмнэлэг, сувиллын газрын тогооч нарын мэдлэг, хандлага дээшилнэ.	Батлагдсан гарын авлага, зөвлөмж, сургалтын тоо
1.21.	Зохистой хооллолт, хөдөлгөөний идэвхийг нэмэгдүүлэх төрөл бүрийн уралдаан өдөрлөг үзэсгэлэн, үзүүлэх сургууль зохион байгуулах	Аймаг нийслэлийн ЗДТГ, ЭМГ	УХААЯ, ССАЖЯ (СБТ), ЭМЯ, НЭМҮТ, мэргэжлийн холбоод	2014-2021	Олон нийтийн мэдлэг, хандлага, дадал дээшилнэ.	Зохион байгуулсан арга хэмжээний тоо
1.22.	Ажиллагсадын эрүүл мэндийг хамгаалах, дэмжих, ажлын байрны эрүүл аюулгүй байдлын стандартыг ханган шинэчлэх, болзол, журам гаргаж хэрэгжүүлэх	ХЯ	ЭМЯ, ССАЖЯ, МХЕГ, СХЗГ	2014-2015	Эрүүл мэндийг дэмжигч ажлын байрны тоо нэмэгдэнэ.	Батлагдсан тушаал, журам
1.23.	Халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлийг бууруулах албан, албан бус зайны сургалтын хөтөлбөр, гарын авлага, аргачлал, зөвлөмж, боловсруулж, мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааг явуулах	ЭМЯ, НЭМҮТ, СЭМҮТ	БШУЯ, ССАЖЯ (СБТ)	2014-2021	Албан, албан бус болон зайны сургалтын хөтөлбөр, хэрэгжүүлэх орчин бүрдүүлнэ.	Батлагдсан сургалтын хөтөлбөр, мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны тоо, чанар

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
1.24.	Хүн амын хөдөлгөөний идэвхийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн хот төлөвлөлт, инженерийн шийдэл, стандартыг боловсронгуй болгох, соёл, амралтын хүрээлэнгүүдийн тоонд хяналт тавих	БХБЯ	ССАЖЯ (СБТ) ЗДТГ, ЗТЯ, ЭМЯ, МХЕГ	2014-2017	Хот төлөвлөлт, инженерийн шийдэл шинэчлэгдэнэ.	Идэвхтэй хөдөлгөөнийг дэмжсэн орон сууц, зам, талбайн тоо
1.25.	ЕБС, их, дээд сургуулиудын биеийн тамир, спортын заал, ил талбай, хэрэглэлийн норм, стандартыг боловсруулж хэрэгжүүлэх	БШУЯ	ССАЖЯ, БХБЯ, СХЗГ	2014-2015	Биеийн тамираар хичээллэх орчин сайжирна.	Батлагдсан стандарт, норм
1.26.	Идэвхтэй хөдөлгөөний жор боловсруулах, сургалт, сурталчилгаа явуулах	ССАЖЯ	СБТөв	2014-2015	Иргэдийн мэдлэг, дадал сайжирна.	Батлагдсан ногоон жорын тоо
1.27.	Хүн амын бие бялдрын чийрэгжилтийн байдлыг тодорхойлж, шаардлагатай арга хэмжээг төлөвлөн хэрэгжүүлэх	ЗДТГ, ЭМГ	ССАЖЯ (СБТ) БШУЯ, ХЯ	2014-2021	Хүн амын бие бялдрын чийрэгжилтийн түвшин нэмэгдэнэ.	Хэрэгжүүлсэн сум, багууллагын тоо

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
1.28.	Чийрэгжүүлэх, бялдаржуулах, тураах үйлчилгээний байгууллагыг магадлан итгэмжлэх, стандарт, гарын авлага боловсруулж мөрдүүлэх, дэмжлэг үзүүлэх	ССАЖЯ (СБТ)	МХЕГ, СХЗГ, аймаг, нийслэлийн Засаг дарга	2014-2016	Стандарттай болж, төвүүдийн үйл ажиллагааны чанар дээшилнэ.	Хэрэгжүүлсэн байгууллагын хувь
1.29.	Оршин суугчдын идэвхтэй хөдөлгөөнийг дэмжсэн байр, талбай гаргах, техник хэрэгслийн хангамжийг нэмэгдүүлэхэд чиглэсэн арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх	БХБЯ	Аймаг, нийслэлийн Засаг дарга, СӨХ, ААНБ	2014-2021	Оршин суугчдын идэвхтэй хөдөлгөөн хийх орчин, нөхцөл сайжирна.	Зориулалтын байр, талбайтай орон сууцны хорооллын хувь
1.30.	Хүн амын нас, ажил, мэргэжлийн онцлогт тохирсон идэвхтэй хөдөлгөөний удирдамж боловсруулан сургалч бэлтгэн олон нийтэд сургалт явуулах, хэвлэл мэдээллээр сурталчилах ажлыг тогтмолжуулах	ССАЖЯ, (СБТ)	БШУЯ, ЭМЯ (НЭМҮТ) ОНРТ, Хэвлэл мэдээллийн байгууллага, ТББ	2014-2016	Хүн амын нас, ажил мэргэжлийн онцлогт тохирсон идэвхтэй хөдөлгөөний удирдамж, стандарттай болно.	Сургалтд хамрагдсан хүн, Мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны тоо
1.31.	Нийтийн биеийн тамир, спортод бүх насны хүн амыг хамруулах арга хэмжээ авах	ССАЖЯ (СБТ)	ЗДТГ, ЭМГ	2014-2021	Олон нийтийн оролцоо нэмэгдэнэ.	Арга хэмжээний тоо

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
1.32.	Идэвхтэй хөдөлгөөний талаар сургууль, цэцэрлэгийн хүүхдүүдэд зориулсан хүүхэдэд кино хийх, уралдаан, тэмцээн зохион байгуулах	ССАЖЯ (СБТ)	БШУЯ, ЭМЯ, НЭМҮТ, ОНРТ	2014-2015	Сургууль, цэцэрлэгийн хүүхдийн хөдөлгөөний идэвх сайжирна.	Хүүхэдэд кино, уралдааны тоо
1.33.	Хүүхэд, залуучууд, нийт хүн амын дунд аймагт, хийн дасгал, нийтийн бүжгийг өргөжүүлэх	Орон нутгийн ЗДТГ	ССАЖЯ (СБТ) БШУЯ, ЭМЯ, НЭМҮТ	2014-2021	Олон нийтийн хөдөлгөөний идэвх нэмэгдэнэ.	Хамрагдсан хамт олон, хүний хувь
1.34.	Тамхин бүтээгдэхүүнд ногдох онцгой албан татварын хэмжээг нэмэгдүүлэх шийдвэр гаргуулах, нөлөөллийн арга хэмжээ авах	ЭМЯ, СЯ	ТЕГ, ЭЗХЯ	2014-2020	Хүн ам, ялангуяа хүүхэд өсвөр үеийн тамхины хэрэглээ буурна.	Батлагдсан хууль, мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны тоо
1.35.	Тамхины хяналтад ТББ-ын гэрээгээр оролцох оролцоог идэвхжүүлэх	ЭМЯ, НЭМҮТ, СЭМҮТ	ТББ	Жил бүр	Олон нийт, иргэний нийтийн оролцоо нэмэгдэнэ.	Сургалт, үйл ажиллагааны тайлан
1.36.	Урлаг, соёл, нийтийн биеийн тамир, спорт бусад олон нийтийн дунд явуулах арга хэмжээг тамхигүй зохион байгуулах талаар үлгээл, сургалт, семинар зохион байгуулах	ССАЖЯ (СБТ)	ЭМЯ (НЭМҮТ, СЭМҮТ), ТББ	2014-2019	Урлаг, соёл, нийтийн биеийн тамир, спортын байгууллагын идэвх сайжирна.	Мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны тоо

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
1.37.	Тамхигүй орчин бүрдүүлэх талаар, байгууллага, аж ахуйн нэгжийн дунд уралдаан зарлаж дүгнэх, олон нийтэд сурталчилгах	Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ	Аймаг, нийслэлийн БСГ, ТББ	2014-2021	Тамхигүй орчин бүрдүүлсэн ААН, байгууллага нэмэгдэнэ.	Тамхигүй орчин бүрдүүлсэн байгууллагын хувь
1.38.	Тамхинаас гаргах эмчилгээнд шаардлагатай эм хэрэгслийн хангамж, хэрэглээг сайжруулах	ЭМЯ, СЭМҮТ	Эм ханган нийлүүлэх байгууллага	2014-2021	Тамхинаас гаргах эм, хэрэгслийн хангамж нэмэгдэнэ.	Тамхинаас гаргах эм, хэрэгслийн хангамжийн хувь
1.39.	Тамхинаас гаргах эмчилгээ- сургалтын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх болон энэ талаар зөвлөгөө өгдөг утас ажиллуулах ажлыг гэрээгээр гүйцэтгүүлэх	ЭМЯ, СЭМҮТ, НЭМҮТ	Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ, ААН байгууллага	2014-2015	Тамхинаас гарах зөвлөгөө, эмчилгээнд хамрагдах орчин бүрдэнэ.	Зөвлөгөөнд хамрагдсан хүний тоон өсөлт
1.40.	Алслагдсан хөдөө орон нутаг, хотын захын хороолол, орон гэргүй хүмүүст зориулсан архи, тамхинаас гаргах сургалт явуулах	ЭМЯ, СЭМҮТ	Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ, НХЯ	2014-2021	Алслагдсан нутаг, хүн амын мэдлэг, хандлага дээшилнэ.	Хамрагдсан хүний тоо, сургалтын тоо
1.41.	Бүх төрлийн архины онцгой, гаалийн албан татварын хувь хэмжээг хатуулаг, төрлөөр нь ялгавартай тогтоож, нэмэгдүүлэх	ЭМЯ, СЯ	ТЕГ, ГЕГ	2014-2020	Согтууруулах ундааны татвар оновчтой, жигд болно.	Батлагдсан хууль, тогтоомж

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
1.42.	"Хүүхдийн" ордилиун дарс; "Алко-поп", RTD (ready to drink) зэрэг хүүхэд залуучууд, эмэгтэйчүүдийн сонирхлыг татах архинд тусгай татвар ногдуулах эрх зүйн орчин бүрдүүлэх	ЭМЯ, (С-ЭМҮТ, НЭМҮТ) ТББ	СЯ, ХЗЯ, ЭЗХЯ, БШУЯ, УХААЯ	2014-2015	Хүүхэд залуучууд, эмэгтэйчүүдийн согтууруулах ундааны хэрэглээ буурна.	Батлагдсан хууль, тогтоомж үйл ажиллагааны тайлан
1.43.	Бүх төрлийн согтууруулах ундааны шууд, шууд бус зар сурталчилгаа, ивээн тэтгэлэг, дэмжлэгийг бүрэн хориглох, шийтгэврийг чангатгах Зар сурталчилгааны тухай болон холбогдох бусад хууль тогтоомжийг нэмэлт, өөрчлөлт оруулах	ШӨХТГ	ХЗЯ, ЭМЯ	2014-2015	Хүүхэд өсвөр үеийнхэнд архи, согтууруулах ундааг хэрэглэх сэдэл өгдөг сөрөг мэдээлэл буурна.	Шинэчлэгдэж батлагдсан хууль, тогтоомж
1.44.	Бүх шатны боловсролын байгууллагын албан болон албан бус сургалтын хөтөлбөрт архины хор, сэргийлэх арга хэмжээг эрчимжүүлэх, архинаас гаргах эмчилгээний талаар тусгах	БШУЯ	ЭМЯ	2014-2016	Суралцагчдын мэдлэг, хандлага дээшилнэ.	Батлагдсан шинэ хөтөлбөр, хэрэгжүүлсэн сургуулийн хувь
1.45.	Архины хортой хэрэглээ, түүнээс үүдэлтэй сөрөг үр дагаварыг бууруулахад засаг захиргаа, өрх, тосгоны ЭМТ, цагдаагийн байгууллагын ажлын уялдаа холбоо, хамтын ажиллагааг сайжруулах	Аймаг, нийслэлийн ЭДТГ, ЭМГ, ЦГ	ХЗЯ, ЭМЯ, ЦЕГ	2014-2021	Орон нутгийн захиргаа, эрүүл мэнд, хууль, хяналтын байгууллагын хамтын ажиллагаа, түүний үр дүн сайжирна.	Батлагдсан удирдамж, гарын авлага, сургалт, үйл ажиллагааны тайлан

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
1.46.	Архины хамаарлаас гарах эмчилгээ хийлгэсэн, гарахыг хүссэн хүн, тэдний гэр бүлийн хүмүүст туслах сайн дурын клуб, ТББ-д үзүүлэх арга зүйн дэмжлэгийг өргөжүүлэх	Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ	ЭМЯ (СЭМҮТ), ТББ	2014-2021	Сайн дурын байгууллагын идэвх, оролцоо сайжирна.	Сайн дурын клубын тоо, хамрагдсан хүний тоо
Зорилт 2.						
Амьдралын буруу хэвшлэс үүдэлтэй зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчин, тэдгээрийн нийтлэг эрсдэл, нийгэм, эдийн засгийн хүчин зүйлийн талаархи эрдэм шинжилгээ, судалгаа, тандалт, мэдээллийн нээлттэй тогтолцоог орон нутаг, бусад салбар, үндэсний хэмжээнд бэхжүүлж, нотолгоонд тулгуурласан бодлого, үйл ажиллагаа явуулах чадвархийг сайжруулах арга хэмжээний хүрээнд:						
2.1.	Зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчин, тэдгээрийн нийтлэг эрсдэлт хүчин зүйлийн тандалтын тогтолцоонд үнэлгээ хийж, хүний нөөцийн чадвархийг сайжруулах арга хэмжээ авах	ЭМЯ, НЭМҮТ, ЭМХТ	СЯ, БШУЯ (ЭМШУИС)	2014-2015	Халдварт бус өвчний хяналт, тандалтын тогтолцооны нөөц, чадавх сайжирна.	Үнэлгээний дүн, авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тайлан
2.2.	Зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний өвчлөл, нас баралт, эрсдэлт хүчин зүйлийн тархалт, аклын үр дүнгийн талаар мэдээллийн сан байгуулах	ЭМЯ, НЭМҮТ, ХСҮТ	Холбогдох яам, агентлаг	2014-2016	Халдварт бус өвчний мэдээллийн сантай болно.	Байгуулагдсан нэгжийн тоо
2.3.	Аймаг, дүүргийн НЭМТ-ийн бүтцэд халдварт бус өвчний хяналт, тандалтын нэгж байгуулах	ЭМЯ, НЭМҮТ	Аймаг, нийслэлийн ЭМГ	2014-2015	Орон нутгийн чадамж сайжирна.	Байгуулагдсан нэгжийн тоо

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
2.4.	Халдварт бус өвчин, тэдгээрийн нийтлэг эрсдэлт хүчин зүйл, зан үйлийн өөрчлөлтийг судлах, тандах олон улсын шаардлагад нийцсэн арга зүйг хөгжүүлэх	ЭМЯ, НЭМҮТ	Аймаг, нийслэлийн ЭМГ	2014-2015	Халдварт бус өвчний хяналт, тандалт сайжирна.	Сургалтад хамрагдсан хүний тоо
2.5.	Халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлийн тархалт, хүн амын зан үйл, орчны өөрчлөлийн талаархи бодлого, боловсруулагч, шийдвэр гаргагчид болон бусад салбар, хамтрагч талуудыг мэдээллээр хангах ажлыг тогтмолжуулах	ЭМЯ	НЭМҮТ, ХСҮТ, СЭМҮТ, ЭМХТ	2014-2021	Бусад салбар, хамтрагч талуудын нотлогод тулгуурлан бодлого, үйл ажиллагаа сайжирна.	Мэдээлэл түгээх үйл ажиллагааны тайлан
2.6.	Зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчин, тэдгээрийн нийтлэг эрсдэлт хүчин зүйлсийн тархалтыг тогтоох судалгааг 4 жил тутамд явуулах	ЭМЯ, НЭМҮТ	БШУЯ, аймаг, нийслэлийн ЗДТГ, ЭМГ	2017, 2021	Судалгаанд үндэслэсэн бодлого арга хэмжээ авах орчин бүрдэнэ.	Судалгааны тайлан
2.7.	Сургуульд суурилсан эрүүл мэндийн судалгааг 3 жил тутамд явуулах	ЭМЯ, НЭМҮТ	БШУЯ, аймаг, нийслэлийн ЗДТГ, ЭМГ	2017, 2021	Нотлогод суурилсан бодлого боловсруулж хэрэгжүүлнэ.	Судалгааны тайлан
2.8	Хүн амын хүнсний хэрэглээ, бодит хооллолтын байдлыг үнэлэх судалгааг тогтмол давтамжтай явуулах	ЭМЯ, НЭМҮТ	УХААЯ, БШУЯ	2015-2017	Нотлогод суурилсан бодлого боловсруулж хэрэгжүүлнэ.	Судалгааны тайлан

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
2.9.	Эрүүл мэндийн байгууллагад суурилсан үр нөлөөний судалгаа явуулах	ЭМЯ, НЭМҮТ	БШУЯ, аймаг, нийслэлийн ЗДТГ, ЭМГ	2017- 2021	Нотлоогонд суурилсан бодлого боловсруулж хэрэгжүүлнэ.	Судалгааны тайлан
2.10.	Халдварт бус өвчин, тэдгээрийн нийтлэг эрсдэлт хүчин зүйлийн талаар хүн ам болон багш нарын мэдлэг, хандлага, дадлын судалгаа явуулах	ЭМЯ, НЭМҮТ	БШУЯ, аймаг, нийслэлийн ЗДТГ, ЭМГ	2017, 2021	Нотлоогонд суурилсан бодлого боловсруулж хэрэгжүүлнэ.	Судалгааны тайлан
2.11.	Уушгины архаг бөглөрөлт болон багтраа өвчний өвчлөлийг бүсчилэн тогтоох	ЭМШУИС-ийн АУС	МУСН МУСХСН	2015-2016	Уушгины архаг бөглөрөлт, багтраа өвчний тархалтыг бүсчилэн тогтооно.	Судалгааны тайлан
2.12.	Халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, хянах чиглэлээр улс, орон нутаг, бусад салбарын хэмжээнд хийсэн эрдэм шинжилгээ, судалгааны ажлын мэдээллийн нээлттэй сан байгуулах	ЭМЯ, НЭМҮТ	Бусад яам, агентлаг, ОУБ, ТББ	2014-2016	Олон нийтэд нээлттэй мэдээллийн сантай болно.	Бий болсон мэдээллийн сан, веб хуудас
2.13.	Биеийн тамир, спортын эрдэм шинжилгээний ажил, үйлчилгээг сайжруулах арга хэмжээ авах	ССАЖЯ	БШУЯ, СБТөв	2014	Нотлоогонд суурилсан бодлого арга хэмжээ явах нөхцөл бүрдэнэ.	Судалгааны тоо
2.14.	Орон нутгийн халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлийн тархалтыг тогтоох аймаг, дүүргийн чадавхийг бэхжүүлэх	ЭМЯ	НЭМҮТ ЭМХТ	2014-2020	Нотлоогонд суурилсан арга хэмжээ сайжрах орчин бүрдэнэ.	Аймаг, нийслэл бүр судалгааны баазтай болно.

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
2.15.	Хүн амын эрүүл мэндийн байдал, зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчний өвчлөл, нас бараалт болон эрсдэлт хүчин зүйлийн үзүүлэлт, тэдгээрт нөлөөлөгч нийгэм, эдийн засгийн хүчин зүйлүүдийн үзүүлэлтийг олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн Үзүүлэлтэд тулгуурлан боловсронгуй болгож, улсын хэмжээнд мөрдүүлэх ажлыг зохион байгуулах	ЭМЯ, НЭМУТ, ХСҮТ, ЭМХТ	ДЭМБ, бусад холбогдох яам, агентлаг, УСГ	2014-2015	Халдварт бус өвчин, тэдгээрийн нийтлэг эрсдэлт хүчин зүйлийн талаар олон улсын хэмжээнд хүлээн зөвшөөрөгдсөн мэдээллийн үзүүлэлттэй болно.	Баталгаажсан мэдээллийн үзүүлэлт
2.16.	Шинэчлэгдсэн мэдээллийн үзүүлэлтийг гаргах аргачлал, энэ талаар яам, агентлагын хүлээх үүрэг, харилцалтыг тодорхой заасан журам, гарын авлага гаргах аймаг, нийслэлийн холбогдох удирдах ажилтан, статистикч эмч нар болон бусад салбарын ажилтнуудад сургалт явуулах	ЭМЯ, НЭМУТ, ХСҮТ, ЭМХТ	ДЭМБ, бусад холбогдох яам, агентлаг, орон нутгийн байгууллага	2014-2015	Шинэчлэгдсэн мэдээллийн үзүүлэлтийг гаргах аргачлалын талаар ЭМБ-ын удирдах ажилтан, статистикч эмч нар, бусад салбарын ажилтнууд мэдлэгтэй болно.	Батлагдсан журам, гарын авлага, сургалтын тайлан
2.17.	Үндэсний хэмжээний хорт хавдрын бүртгэл тандалтын үйл ажиллагааны стратеги төлөвлөгөө боловсруулах	ЭМЯ, ХСҮТ	ЭМХТ	2014-2019	Стратеги төлөвлөгөөтэй болно.	Стратеги төлөвлөгөө

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
2.18.	Хорт хавдрын бүртгэл тандалтын үйл ажиллагааг эрхлэх нэгжийг шатлал бүрт зохион байгуулах	ЭМЯ, ХСҮТ	ЭМХТ, аймаг, нийслэлийн ЭМГ	2014-2019	Бүртгэл тандалтын нэгжтэй болно.	Зохион байгуулсан нэгжийн тоо
2.19.	Хорт хавдрын бүртгэл тандалтын тэргүүлэгч нэгжийн хүний нөөцийн чадавхийг нэмэгдүүлэх, олон улсын сургалтад оролцуулах	ЭМЯ, ХСҮТ	ЭМД сан, ДЭМБ, IARC олон улсын байгууллага	2014-2019	Мэргэжилтнүүдийн чадавхи сайжирна.	Сургалтад хамрагдсан хүний тоо
2.20.	Хавдар бүртгэгчийн мэргэшүүлэх сургалтын эрх авах, сургалт зохион байгуулах	ЭМЯ, ХСҮТ	ЭМД сан, ЭМХТ, ЭМГ-ууд	2014-2019	Мэргэжилтнүүдийн чадавхи сайжирна.	Сургалтад хамрагдсан хүний тоо
2.21.	Мэргэшсэн хавдар бүртгэгчийн орон тоог батлуулж, тогтвортой ажлын байраар хангах, нэгжид ажиллуулах	ЭМЯ, ХСҮТ	Аймаг нийслэлийн ЭМГ	2014-2019	Мэргэшсэн мэргэжилтнүүдээр хангагдсан байна.	Мэргэшсэн хавдар бүртгэгчтэй аймаг, дүүргийн тоо
2.22.	Хүн амд суурилсан ирүүлгийн тогтолцооны мэдээний нэгжийг нэмэгдүүлэх, зөвшилцөх уулзалт зохион байгуулах	ЭМЯ, ХСҮТ	ЭМД сан, ЭМХТ, аймаг нийслэлийн ЭМГ	2014-2019	Зөвшилцөлд хүрсэн байна.	Нэмэгдсэн мэдээний эх сурвалжийн тоо
2.23.	Лабораториудаас хорт хавдрын шинэ тохиолдлын мэдээг цахим хэлбэрээр авдаг болох	ЭМЯ, ХСҮТ	ЭМД сан, ЭМХТ, ЭСҮТ, ДЭМБ	2014-2019	Бүртгэлийн чанар сайжирна.	Мэдээний сан
2.24.	Хорт хавдрын шинэ тохиолдлыг идэвхтэй хайх үйл ажиллагааг сайжруулах арга хэмжээ авах	ЭМЯ, ХСҮТ	ЭМД сан, ЭСҮТ, ДЭМБ	2014-2019	Бүртгэлийн чанар сайжирна.	Мэдээний сан

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
2.25.	Хорт хавдрын бүртгэлд хэрэглэгдэх ангиллуудын талаар эмч мэргэжилтнүүдэд сургалт зохион байгуулах	ЭМЯ, ХСҮТ	ЭМД сан, ЭМХТ, ДЭМБ, IARC	2014-2019	Мэргэжилтнүүдийн чадавхи сайжирна.	Сургалтад хамрагдсан тоо
2.26.	Тандалтаар бий болсон мэдээллээр жил бүр эмхэтгэл гарган мэдээлэх	ЭМЯ, ХСҮТ	ЭМД сан, ЭМХТ, ДЭМБ	2014-2019	Мэдээллийн чанар, хүртээмж сайжирна.	Эмхэтгэлийн тоо
2.27.	Олон улсын хорт хавдрын судалгааны байгууллага /IARC/, ДЭМБ, Атомын энергийн агентлагтай хавдрын бүртгэл тандалтын тогтолцоог бэхжүүлэх чиглэлээр хамтран ажиллаж, эмч, мэргэжилтнийг сургах, судалгаа явуулах	ЭМЯ, ХСҮТ	ЭМХТ, ДЭМБ, IARC, Атомын энергийн агентлаг	2014-2019	Бүртгэл тандалтын тогтолцоо бэхжинэ.	Сургалтад хамрагдсан хүний тоо, хийсэн судалгааны тоо
2.28.	Хавдрын чиглэлээр мэргэшүүлэх сургалтад хорт хавдрын бүртгэл, тандалтын талаар хичээл орох	ЭМЯ, ХСҮТ	ЭМХТ	2014-2019	Хавдрын мэргэжилтний мэдлэг нэмэгдэнэ.	Сургалтад хамрагдсан хүний тоо
2.29.	Эрүүл мэндийн их сургуулиудын сургалтын хөтөлбөрт хорт хавдрын бүртгэлд хэрэглэгдэх ангиллын талаар сургалтын хөтөлбөр багтаах	ЭМЯ, ХСҮТ	ЭМШУИС	2014-2019	Оюутнуудын хавдрын бүртгэлийн талаархи мэдлэг нэмэгдэнэ.	Сургалтад хамрагдсан хүний тоо
2.30.	Хорт хавдрыг оношлох лабораторийн чадавхийг олон улсын хэмжээнд хүргэх	ЭМЯ	ХСҮТ, аймаг, нийслэлийн ЭМГ	2014-2020	Оношилгооны чанар олон улсын хэмжээнд хүрнэ.	Чадавхижсан лабораторийн тоо

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
<p>Зорилт 3. Хүн амын эрүүл мэндийн өвөрмөц хэрэгцээ, идэвхтэй оролцоо, өөртөө тавих хяналтад тулгуурласан урьдчилан сэргийлэлт; эрт илрүүлэг болон эмчилгээ, оношилгооны технологи, хэрэгцээт эм, эмнэлгийн хэрэгслийн хангамжийг сайжруулах замаар халдварт бус өвчин болон урьдал өвчнийг бууруулах зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хүрээнд:</p>						
3.1.	Цусны даралт, цусан дахь холестерин, глюкозын хэмжээ, биеийн жингээ өөрсдөө хянах дадал хэвшилд иргэдийг сургахад чиглэсэн мэдээлэл, сургалт, сурталчилгааны материал, аргачлал гаргах, сургалт явуулах, зөвлөгөө өгөх ажлыг өргөжүүлэх	ЭМЯ, НЭМҮТ, ХСҮТ, ДТ, ЗСТ, ХТ	СЯ, БОЭТ, орон нутгийн ЭМГ, мэргэжлийн нийгэмлэг, холбоо, ТББ	2014-2021	Халдварт бус өвчний эрсдэлт хүчин зүйлсийг иргэд өөрсдөө хэмжиж хянах мэдлэг, дадалтай болно.	Эрсдэлт хүчин зүйлийг эрт илрүүлэх мэдлэг, дадалтай болсон хүний хувь
3.2.	Цусны даралт, цусан дахь холестерин, глюкозын хэмжээ, биеийн жингээ иргэд өөрсдөө хянах боломжтой, баталгаатай багаж, хэрэгслийн хангамжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авах	ЭМЯ, НЭМҮТ, ХСҮТ, ДТ, ЗСТ	СЯ, Эм ханган нийлүүлэх байгууллага	2014-2020	Халдварт бус өвчнийг эмчлэх хүндрэлээс эм, хэрэгслийн хангамж нэмэгдэнэ.	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тайлан
3.3.	Эрүүл мэндээ хянаж, Халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, ЭМБ-аас зөвлөмж болгосон нас, хугацаанд үзлэг, шинжилгээнд хамрагдах талаар иргэдэд зориулсан зөвлөгөө-хяналтын хуудас боловсруулж хэвлүүлэн түгээх, сурталчлах	ЭМЯ, НЭМҮТ, ХСҮТ, ДТ, ЗСТ, ХТ	Аймаг, нийслэлийн ЗДТГ, ЭМГ	2014	Иргэд урьдчилан сэргийлэх эрт илрүүлэгт ордог дадал хэвшилтэй болно.	Батлагдсан хяналтын хуудас

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
3.4.	Артерийн гипертензи, чихрийн шижин хэв шинж-2-ын эрт илрүүлэг үзлэлийн хүрээнд эрсдэлийн үнэлгээг хүн нэг бүрт хийх ажлыг чанаржуулан эрсдэлтэй иргэдийг хяналтад аван эмчилгээ-сургалтын хөтөлбөрт хамруулах	Аймаг, нийслэлийн ЭМГ, НЭМТ	ЗСТ, ДТ, НЭМУТ	2014-2021	Халдварт бус өвчнөөр өвчлөх эрсдэлтэй хүний тоо, эрсдлийн түвшин буурна.	Хяналтад авч эрсдлийг бууруулсан хүний тоо
3.5.	Халдварт бус өвчнөөр өвчлөх эрсдэлтэй бүлгийн хүн амд зориулсан цусны даралт, илүүдэл жинг бууруулах, архи, тамхинаас гарах арга зүйн эмчилгээ-сургалтын хөтөлбөр хэрэгжүүлэх	ЭМЯ, НЭМУТ, ХСУТ, ДТ, ЗСТ, ХТ	СЯ, БОЭТ, ЭМБ, мэргэжлийн нийгэмлэг, холбоод, ТББ	2014-2015	Эрсдэлтэй бүлгийн хүн амын дунд эрсдэлийн түвшин буурна.	Батлагдсан хөтөлбөр, тэдгээрт хамрагдсан хүний хувь
3.6.	Эрсдэл бүхий хүмүүсийн зан үйлийг өөрчлөхөд чиглэсэн үйл ажиллагаа, хөтөлбөрт гэр бүл, хамт олныг оролцуулах, тусгайлан болон хамтарсан сургалт явуулах, зөвлөгөө өгөх ажлыг өргөжүүлэх	Орон нутгийн ЭМГ, СЭМТ, ЭЭМТ	ЭМЯ, НЭМУТ, ХСУТ, ДТ, ЗСТ, ХТ	2014-2021	Халдварт бус өвчний хүндрэлээс сэргийлэх арга хэмжээнд олон нийтийн оролцоо нэмэгдэнэ.	Үйл ажиллагаа, хөтөлбөрт хамрагдсан гэр бүл, хамт олны хувь
3.7.	ДЭМБ-ын халдварт бус өвчний урьдчилан сэргийлэлт, хяналтын нэн шаардлагатай тусламж, үйлчилгээний багцын гарын авлага гаргах	НЭМУТ, ЭМХУТ	ЭМШУИС (АУК)	2014	Тусламж үйлчилгээний чанар, хүртээмж сайжирна.	Батлагдсан гарын авлага, удирдамж

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
3.8.	ДЭМБ-ын Халдварт бус өвчний урьдчилан сэргийлэлт, хяналтын нэн шаардлагатай тусламж, үйлчилгээний багцын эмнэлгийн хэрэгслийн хангамжийн байдалд үнэлгээ хийж шаардлагатай арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх	НЭМҮТ, ЭМХҮТ	Аймаг нийслэлийн ЭМГ	2014-2016	Шаардлагатай эмнэлгийн хэрэгслийн хангамжийг сайжруулах боломжтой болно.	Үнэлгээний дүн
3.9.	ДЭМБ-ын Халдварт бус өвчний урьдчилан сэргийлэлт, хяналтын нэн шаардлагатай тусламж, үйлчилгээний багцыг хэрэгжүүлэх нөлөөллийн арга хэмжээ авах	НЭМҮТ, ЭМХҮТ	Аймаг нийслэлийн ЭМГ	2014-2016	Шийдвэр гаргагч нар болон олон нийтийн мэдлэг, хандлага дээшилнэ.	Нөлөөллийн арга хэмжээний тос, төрөл
3.10.	ДЭМБ-ын Халдварт бус өвчний урьдчилан сэргийлэлт, хяналтын нэн шаардлагатай тусламж, үйлчилгээний багцаар сум, өрхийн эмч, сувилагч нарт сургалт явуулах	НЭМҮТ, ЭМХҮТ, ЭМШУИС (АУК)	ЭМШУИС (АУК)	2014-2016	Сум, өрхийн эмч, сувилагч нарын мэдлэг, хандлага, дадал сайжирна.	Сургалтын тайлан
3.11.	Зонхилон тохиолдох халдварт бус өвчнийг эрт илрүүлэх үзлэгийг улсын хэмжээнд тогтмол зохион байгуулж, дүнг улирал тутам ЭМХТ, ХСУТ-д мэдээлж байх	Засаг дарга нар, БОЭТ, ЭМГ	ЭМЯ (ХСУТ, НЭМҮТ, ЗСТ, ДТ)	2014-2021 Жил бүр	Эрт илрүүлэгт хамрагдах хүн амын тоо нэмэгдэж, чанар нь сайжирна.	Үзлэгт хамрагдсан хүний эзлэх хувь

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
3.12.	Артерийн гипертензи, чихэрийн шижин хэв шинж-2, умайн хүзүү, хөхний хавдрын эрт илрүүлэгт хяналт, шинжилгээ хийж арга зүйн зөвлөгөө өгөх	ЭМЯ, НЭМҮТ, ЗСТ, ДТ	Аймаг, нийслэлийн ЭМГ	2014-2017	Эрт илрүүлгийн чанар сайжирна.	Үйл ажиллагааны тайлан
3.13.	Хүн амд суурилсан артерийн гипертензи, чихрийн шижин хэв шинж-2, умайн хүзүү, хөхний хавдрын эрт илрүүлгийн үзлэгт шаардлагатай багаж тоног төхөөрөмж, эмнэлгийн хэрэгслийн хангамжийг нэмэгдүүлэх арга хэмжээ авч хэрэгжүүлэх	ЭМЯ, НЭМҮТ, ЗСТ, ДТ	СЯ, ДЭМБ аймаг, нийслэлийн ЗДТГ, ЭМГ	2015-2016 2018-2019	Шаардлагатай багаж тоног төхөөрөмж, эмнэлгийн хэрэгслийн хангамж сайжирна.	Багаж тоног төхөөрөмж, эмнэлгийн хэрэгслээр хангагдсан ЭМБ-ын хувь
3.14.	Хөнгөвчлөх эмчилгээний талаар сум, өрхийн эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний мэдлэгийг дээшлүүлэх сургалт зохион байгуулах	ЭМЯ, ХСҮТ,	БШУЯ, ЭМШУИС, ТББ (Хөнгөвчлөх эмчилгээний сургалтын төв-ХЭСТ)	2014-2016 2018-2019	Өрх, сумын эмч нарын хөнгөвчлөх эмчилгээний талаархи мэдлэг, дадал дээшилнэ.	Сургалтад хамрагдсан сум, өрхийн эмч нарын хувь
3.15.	Хөнгөвчлөх тусламж, үйлчилгээг гэрээ үзүүлдэг багийг аймаг, дүүрэгт байгуулж ажиллуулах	ЭМЯ, ХСҮТ	Аймаг нийслэлийн ЭМГ, ТББ (ХЭСТ)	2014-2015	Аймаг, дүүрэг хөнгөвчлөх тусламж үйлчилгээний багтай аймаг, дүүргийн тоо	Хөнгөвчлөх тусламж, үйлчилгээний багтай аймаг, дүүргийн тоо

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
3.16.	Хөнгөвчлөх тусламж, үйлчилгээнд шаардлагатай хямд үнэтэй, хурдан үйлчилгээтэй, уухаар хэрэглэдэг морфины хангамжийг нэмэгдүүлэх, тасралтгүй хангахад чиглэсэн арга хэмжээ авах	ЭМЯ, ХСҮТ	СЯ, ГХЯ, Монгол Эм импэкс, Эм ханган нийлүүлэх байгууллагууд, ТББ (ХЭСТ)	2014-2021	Хямд үнэтэй, хурдан үйлчилгээтэй, ууж хэрэглэдэг морфины хангамж сайжирна.	Хэрэглэгчдийн хувь, тэдний сэтгэл ханаамжийн байдал
3.17.	Аймаг, дүүргийн хавдар, дотор, эмэгтэйчүүд, мэс заслын нарийн мэргэжлийн эмч нарт хөнгөвчлөх тусламж үйлчилгээний талаар суурь мэдлэг олгох сургалт явуулах	ЭМЯ, ХСҮТ	Аймаг, нийслэлийн ЭМГ, ТББ (ХЭСТ)	2014-2016 2018-2019	Гэрээр үйлчилдэг багт зөвлөгөө өгөх чадавхи нэмэгдэнэ.	Сургалтад хамрагдсан эмч, мэргэжилтний хувь
3.18.	Хөнгөвчлөх эмчилгээнд шаардлагатай асаргаа, сувилгааны хэрэгслийн хангамжийг нэмэгдүүлэх чиглэлээр тооцоо, судалгаа хийн захиалах, хандивлагч орнуудад санал тавьж шийдвэрлүүлэх	ЭМЯ, ХСҮТ	СЯ, ГХЯ, Эм ханган нийлүүлэх байгууллага, ТББ (Монголын хөнгөвчлөх эмчилгээний нийгэмлэг	2014-2016	Хөнгөвчлөх эмчилгээнд шаардлагатай асаргаа, сувилгааны хэрэгслийн хангамж нэмэгдэнэ.	Хангамж нэмэгдсэн аймаг, нийслэлийн эрүүл мэндийн байгууллагын хувь
3.19.	Хөнгөвчлөх эмчилгээний талаар гэр бүл, олон нийтийн мэдлэг, хандлага, дадлыг дээшлүүлэх талаар гарын авлага, зөвлөмж гаргаж сургалт, сурталчилгаа явуулах	ЭМЯ, ХСҮТ	ТББ (ХЭСТ)	2014-2015	Хөнгөвчлөх эмчилгээний талаар гэр бүл, олон нийтийн мэдлэг, хандлага, дадал дээшилнэ.	Сургалтад хамрагдсан гэр бүл, олон нийтийн хувь нийтийн хувь

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
3.20.	Халдварт бус өвчин, түүний хүндрэл тархины харвалт, зурхний шигдээсийг сэргээн засах тусламж үйлчилгээний байдалд үнэлгээ хийж, хүний нөөцийн чадавхийг гадаад, дотоод сургалтаар дээшлүүлэх	ЭМЯ, ХТ	БШУЯ ЭМШУИС	2014-2017	Халдварт бус өвчин, түүний хүндрэлийн үед үзүүлэх сэргээн засах тусламж үйлчилгээ сайжирна.	Гадаад дотоод сургалтад хамрагдсан хүний хувь
3.21.	Халдварт бус өвчин, түүний хүндрэлийг сэргээн засах тусламж үйлчилгээний талаар сум, ерхийн эмч нарт сургалт явуулах	ЭМЯ, ХТ	БШУЯ, ЭМШУИС, ХАХНХЯ	2014-2017	Халдварт бус өвчин, түүний хүндрэлийн үед үзүүлэх хүний нөөцийн чадавхи сайжирна.	Сургалтанд хамрагдсан эмч нарын хувь
3.22.	Халдварт бус өвчин, түүний хүндрэлийг сэргээн засахад шаардлагатай багаж хэрэгслийн хангамжийг орон нутагт нэмэгдүүлэх	ЭМЯ, ХТ	ХАХНХЯ	2014-2017	Халдварт бус өвчин, түүний хүндрэлийн үед ашиглах хэрэгслийн хангамж сайжирна.	Халдварт бус өвчний хүндрэлийн үед ашиглах хэрэгслийн тоо
3.23.	"Эрүүл" хоолоор сувилгах, сургалт явуулах, судалгаа хийх загвар төв байгуулах асуудлыг судлах, энэ чиглэлээр ААН, байгууллагын санаачилга, үйл ажиллагааг арга зүйгээр ханган хамтарч ажиллах, туршлагыг бусад байгууллага, хамт олонд түгээх	ЭМЯ, НЭМҮТ	УХААЯ, мэргэжлийн нийгэмлэг, холбоод	2014-2020	Эрүүл хоолоор сувилгахын зэрэгцээ сургалт, судалгааг нэгэн зэрэг явуулах баазтай болно.	Загвар байгууллагын хувь, сургалтад хамрагдсан хүний тоон өсөлт

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
3.24.	Халдварт бус өвчин тэдгээрийн хүндрэлийн үед үзүүлэх эрүүл мэнд-нийгмийн хамгааллын болон, насжилтын тусламж, үйлчилгээний нэр төрөл (сувилахуйн газар, хоол, чийрэгжүүлэлтийн төв, хоспис зэрэг)-ийг нэмэгдүүлэх	ЭМЯ	ХАХНХЯ, аймаг нийслэлийн ЗДТГ, ЭМГ	2014-2021	Эрүүл мэнд-нийгмийн хамгааллын болон насжилтын тусламж, үйлчилгээний тоо, төрөл, хүртээмж нэмэгдэнэ.	Шинээр бий болсон тусламж үйлчилгээний тос, төрөл
Зорилт 4: Халдварт бус өвчний цогц менежментийг хэрэгжүүлэх ажлыг улс, орон нутгийн хэмжээнд зохион байгуулах чадавхийг бэхжүүлж, халдварт бус өвчний чиглэлээрх тусгай мэргэжлийн төвийн лавлагаат тусламж, үйлчилгээг сайжруулах зорилтыг хэрэгжүүлэх арга хэмжээний хүрээнд:						
4.1.	Тусгай мэргэжлийн эмнэлэг, төвүүд (ХСҮТ, Зурх судас, Чихрийн шижин, Харвалтын төв)-ийн лавлагаа тусламж үзүүлэх хүний нөөц, техник, тоног төхөөрөмж, технологийн байдлыг сайжруулах	ЭМЯ	СЯ, Улсын I, III төв эмнэлэг, ДЭМБ	2014-2021	ХСҮТ, Зурх судас, Чихрийн шижин, Харвалтын төвүүдийн үйл ажиллагаа, чадавхи сайжирна.	Авч хэрэгжүүлсэн арга хэмжээний тайлан
4.2.	Халдварт бус өвчний үед үзүүлэх лавлагаа тусламжийн тогтолцооны байдалд үнэлгээ хийж, мэргэжил, арга зүйн зөвлөмжөөр хангах ажлын уялдаа холбоог сайжруулах	ЭМЯ	Аймаг нийслэлийн ЭМГ	2014-2016	Лавлагаа тусламжийн чанар, хүртээмж сайжирна.	Үйл ажиллагааны тайлан

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
4.3.	Эрүүл мэндийн анхдагч шатлалын тусламж (ЭМАШТ)-д суурилсан, зурх судасны өвчин, чихрийн шижин, хавдар, амьсгалын замын аргаг өвчний нотолгоонд тулгуурласан эмнэлзүйн удирдамж, стандартын хэрэгжилтэд үнэлгээ хийж шинэчлэх	ЭМЯ, ХСҮТ, НЭМҮТ, ЭМХТ	БШУЯ, ЭМШУИС ЗСТ, ДТ, ХТ, мэргэжлийн нийгэмлэг	2016-2017	Удирдамж, стандартын дагуу тусламж үйлчилгээ явагдаж, чанар нь дээшилнэ.	Батлагдсан удирдамж, стандарт
4.4.	Халдварт бус өвчний оношилгоо, эмчилгээнд зориулагдсан орчин үеийн эм, бэлдмэлээс аюулгүй, үнийн боломжтой, үр дүн сайтай эмийг зайлшгүй шаардлагатай эмийн жагсаалтад тусгах арга хэмжээ авах	ЭМЯ	БШУЯ, ЭМШУИС, Эм ханган нийлүүлэх байгууллага	2014-2018	Эмчилгээнд орчин үеийн, үр дүн сайтай эм, бэлдмэл нэвгэрнэ	Зайлшгүй шаардлагатай эмийн жагсаалтад шинээр тусгасан эм, бэлдмэл
4.5.	Чихрийн шижин хэв шинж-2, Артерийн гипертензи болон амьсгалын замын аргаг өвчний оношилгоо, эмчилгээний чанар, бүртгэл, мэдээллийг сайжруулах	ЭМЯ, ХСҮТ, НЭМҮТ, ЭМХТ	БШУЯ ЭМШУИСЗСТ, ДТ, ХТ, МН	2014-2015	Оношилгоо, эмчилгээний чанар, бүртгэл, мэдээлэл сайжирна.	Батлагдсан журам
4.6.	Хавдрын бүртгэл, мэдээлэл, эргэн дуудах тогтолцоо олон улсын түвшинд хүргэх	ЭМЯ, ХСҮТ, ЭМХТ НЭМҮТ	ДЭМБ	2014-2017	Хавдрын бүртгэл, мэдээлэл олон улсын түвшинд хүрнэ.	Үйл ажиллагаа, гарсан үр дүнгийн тайлан
4.7.	Анагаах ухаан, сувилгахуйн сургуулиудын төгсөлтний өмнөх болон дараах хөтөлбөрт халдварт бус өвчний асуудлыг тусгах	БШУЯ, ЭМШУИС	ЭМЯ, ХСҮТ, НЭМҮТ, ЭМХТ, ЗСТ, ДТ, ХТ, МН	2014-2016	Эмч, эмнэлгийн мэргэжилтний мэдлэг хандлага, сайжирна.	Батлагдсан сургалтын хөтөлбөр

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
4.8.	Халдварт бус өвчний оношилгоо, эмчилгээний багаж хэрэгслийн хэрэгцээг тусламжийн шатлал бүрт нэмэгдүүлэх асуудлыг олон улсын байгууллага, хандивлагч орнуудад тавьж шийдвэрлүүлэх	ЭМЯ	ГХЯ, СЯ, ҮХЯ, аж ахуйн нэгж, байгууллага	2014-2020	Техник хэрэгслийн хангамж сайжирна.	Техник хэрэгслээр хангалдсан байгууллагын хувь
4.9.	Зонхилох байрлалын хорт хавдрын эрт илрүүллийн үзлэг шинжилгээнд хүн амыг хамруулах журам боловсруулах	ЭМЯ, ХСҮТ		2014-2016	Эрх зүйн орчин бүрдэнэ	Батлуулсан дүрэм журам
4.10.	Элэгний хавдрыг эрт оношлох, эмчлэх, урьдчилан сэргийлэх стратеги хөтөлбөр боловсруулж хэрэгжүүлэх	ЭМЯ	ХСҮТ	2014	Элэгний хавдрын оношлогоо, эмчилгээ сайжирна,	Батлагдсан стратеги, тайлан
4.11.	Хорт хавдраас сэргийлэх, хянах дэд хөтөлбөрийн хэрэгжилтэд үнэлгээ хийж хоёр дахь дэд хөтөлбөрийг боловсруулж хэрэгжүүлэх	ЭМЯ	ХСҮТ	2014	Хорт хавдраас сэргийлэх, хянах нарийвчилсан стратегитай болно.	Үнэлгээний дүн, батлагдсан дэд хөтөлбөр
4.12.	Хорт хавдрын үнэ өртөг өндөртэй зарим төрлийн тусламж үйлчилгээ, харвалт, зурхний шигдээсийн дараах сэргээн засах эмчилгээ, чихрийн шижин, архи, тамхинд донтох эмгэгийн эмчилгээний зардлыг эрүүл мэндийн даатгалд хамруулах санал боловсруулж шийдвэрлүүлэх	ЭМЯ, ХСҮТ, СЭМҮТ, ДТ	УНДЕГ Эрүүл мэндийн даатгалын сан	2014-2015	Эмчилгээний зардал нэмэгдэж тусламж үйлчилгээ хүртээмжтэй болно	Гарсан шийдвэр

№	Үйл ажиллагаа	Хэрэгжүүлэх байгууллага	Хамтран ажиллах байгууллага	Хугацаа	Гарах үр дүн	Шалгуур үзүүлэлт
4.13.	Уушгины архаг бөглөрөлт, багтраа өвчнөөс сэргийлэх хянах дэд хөтөлбөр боловсруулах	ЭМЯ ДЭМБ	БШУЯ, ЭМШУИС, МН	2014-2015	Урьдчилан сэргийлэлт, эрт илрүүлэх нөхцөл бүрдэнэ.	Батлагдсан дэд хөтөлбөр
4.14.	Зонхилтон тохиолддох халдварт бус өвчнөөс сэргийлэх, эрт илрүүлэх, оношилгоо, эмчилгээний удирдамж, стандартыг хэрэгжүүлэх сургалтын хөтөлбөр, гарын авлага боловсруулах, эмч, эмнэлгийн ажилтнуудад сургалт явуулах, зайны сургалтын арга, технологийг өргөнөөр ашиглах	ЭМЯ, НЭМҮТ, ХСҮТ, ЭМХТ, СЭМҮТ, ЗСТ ДТ, ХТ	БШУЯ, ЭМШУИС, БОЗТ	2014-2020	Халдварт бус өвчний менежмент сайжирна	Батлагдсан сургалтын хөтөлбөр, гарын авлага, сургалтад хамрагдсан эмч, мэргэжилтний хувь

Хаяг:
 “Төрийн мэдээлэл” эмхэтгэлийн редакци,
 Улаанбаатар-14201, Төрийн ордон 124 тоот
 И-мэйл: turin_medeelel@parliament.mn
 Утас: 262420
 Хэвлэлийн хуудас: 3,25
 Иллекс: 14003